

Kommunplan 2024–2027

med budget för 2024

#härtrivs
nyatankar

tyresö kommun

Innehåll

Inledning	4
Omvärldsanalys	5
Beredskap för förändrade förutsättningar i omvärlden.....	5
Ökad polarisering och utsatthet – värna det demokratiska samhället	5
Ökat behov av livslångt lärande och kompetensförsörjning	5
Digitalisering, digital säkerhet och delaktighet	6
Global klimatförändring får konsekvenser, nu och i framtiden.....	6
Ekonomins utveckling och ekonomiska förutsättningar för Tyresö kommun.....	7
Långsiktig samhällsbyggnad i en föränderlig omvärld.....	7
Så styrs kommunen	8
Agenda 2030	8
Vision	8
Klimatplan	9
Översiktsplan.....	9
Mål och uppdrag.....	9
Målområde ett: Motiverade medarbetare hos Sveriges bästa offentliga arbetsgivare.....	10
Målområde två: Kvalitetsförbättringar skapar vi tillsammans, hela tiden.....	11
Målområde tre: Tyresö kommun levererar bra välfärdstjänster som skapar goda livsvillkor – här finns plats för alla	12
Målområde fyra: Hållbar ekonomi – kostnadseffektiv, balanserad och cirkulär	15
Budgetförutsättningar	18
God ekonomisk hushållning	17
Skattenivå	17
Pensionsavsättning och finansiell kostnad pension.....	17
Gatukostnadsersättningar, exploateringsbidrag och markförsäljningar	20
Ränteutveckling	20
Internränta	20
Generell resursfördelning till nämnderna	20
Budgetförändringar utöver generell resursfördelning.....	22
Teknisk justering	22
Kommunens nämnder och verksamhetsområden	23
Barn- och utbildningsnämnden	23
Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden	23
Arbetsmarknads- och socialnämnden	23
Äldre- och omsorgsnämnden	23
Kultur- och fritidsnämnden	23
Byggnadsnämnden.....	24
Kommunstyrelsen.....	24
Investeringar	25
Bilaga 1: Uppföljning	26
Uppföljning av mål	27
Bilaga 2: Finansiella sammanställningar	30
Resultaträkning, kassaflödesrapport och balansräkning, miljoner kronor	30
Bilaga 3: Investeringsprogram	33

Bilaga 4: Prövning av barnets bästa vid framtagande av kommunplan och budget	36
Bakgrund	36
Barnets rättigheter	36
Kommunplanen och barn.....	36
Kommunens verksamhet och barn	37
Kommunplanens mål.....	37
Budget	39
Kommunplanens tillämpning och uppföljning ur ett barnperspektiv.....	40
Sammanfattning.....	40
Bilaga 5: Riskhantering	41
Bilaga 6: Program för uppföljning av privata och kommunala utförare	42
Mål och uppdrag.....	43
Riktlinjer	43
Rätt till insyn	43
Bilaga 7: Förteckning över kommungemensamma styrdokument	44
Bilaga 8: Sammanställning av taxor och avgifter	48
Bilaga 9: Styrprocessens årshjul	50

I denna kommunplan presenteras den politiska målbilden för de kommande fyra åren. Tyresö ska vara den bästa kommunen att leva och verka i. Vi står upp för det öppna samhället, allas lika värde och demokratiska ideal samt en ömsesidig respekt mellan människor oavsett kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning och ålder.

I en osäker tid som denna behöver vi fortsatt stabil utveckling, ordning och reda i ekonomin och fokus på leverera bra välfärd till Tyresöborna. Den globala uppvärmningen och klimatförändringarna påverkar också oss i Tyresö. De territoriella utsläppen måste minska och vi behöver anpassa samhället till ett förändrat klimat. Biologisk mångfald är en förutsättning för ett fungerande ekosystem och förbättrar möjligheterna att begränsa klimatkrisen och dess effekter.

Kommunerna har genom Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) tecknat ett nytt pensionsavtal för våra anställda. Avtalet bidrar till höga framtida pensioner för våra medarbetare och att kommunerna blir attraktiva som arbetsgivare. Det ger högre pensionskostnader på grund av dels ökad avsättning, dels högre inflation vilket ger ökad uppräknings av förmåner och högre pensionsunderlag. Tillsammans ger detta stora extra kostnader för åren 2023 och 2024.

När denna kommunplan läggs fram är vårt samhälle i viss mån fortfarande påverkat av pandemin och de restriktioner som infördes till följd av den. Framför allt präglas vi av Rysslands brutala krig mot Ukraina som påverkar och har påverkat vårt samhälle och vår omvärld djupt, vilket också har förändrat de ekonomiska förutsättningarna. Lågkonjunkturen och den höga inflationen har kommit snabbt och ger ett bekymmersamt läge i de flesta kommuner och regioner, så även i Tyresö.

Tyresö kommun har under åren 2019–2022 gjort goda ekonomiska resultat. Kommunen har nått överskotts målen, avsatt pengar till resultatutjämningsreserven samt genomfört satsningar på välfärd, trygghet och ekologisk hållbarhet under förra mandatperioden. Det gör att vi har

goda förutsättningar att tackla de utmaningar vi står inför.

I kommande kommunplaner fortsätter arbetet med att stärka kommunens förmåga att ge invånarna en väl fungerande verksamhet utifrån den enskildes behov. Arbetet med ekologisk hållbarhet, jämställdhet, trygghetskapande åtgärder och ett inkluderande Tyresö fortsätter.

Tyresö kommuns verksamheter finns till för alla som bor och verkar i vår kommun. Det bedrivs ett ständigt förbättringsarbete som är förvaltningsövergripande inom alla verksamheter och tar beslut i syfte att höja kvalitet och kostnadseffektivitet.

Tyresö ska också vara en kommun som kännetecknas av ett gott företagsklimat där nya och befintliga företag ges förutsättningar att starta och växa. Ett välmående näringsliv som gynnar företagsetableringar, skapar arbetstillfällen, kortar ner resor, ökar service och bidrar till trygghet.

Utifrån denna analys behöver kommunfullmäktige i budget formulera politiska prioriteringar under året. Det handlar om att prioritera ekonomiskt och verksamhetsmässigt för att uppnå största möjliga nytta för invånarna.

**Anita Mattsson (S), Mats Lindblom (L),
Inger Gemicioglu (V), Marie Åkesdotter (MP),
Raymond Moubé (C)**

Varje år görs en omvärldsanalys för att kommunen på bästa sätt ska kunna möta en föränderlig omvärld. I årets omvärldsanalys har vi använt olika metoder för att samla in data och fånga så många perspektiv som möjligt.

Omvärlden präglas av invasionen av Ukraina och dess följdverkningar i form av flyktingmottagande och ett i övrigt känsligt säkerhetsläge. Dessutom befinner vi oss i en tid av ökade energipriser, inflation på många varor och ökande räntor. Utöver detta finns ihållande trender och problembilder som klimatkrisen, ökad försörjningsbörda, polarisering, digitalisering och bostadsbrist som kommunen behöver förhålla sig till.

I texten presenteras olika omvärldsfaktorer. För varje del finns även inriktningar som visar på vad kommunen kan göra för att möta och hantera omvärldsfaktorerna, så kallade förändringstryck.

Beredskap för förändrade förutsättningar i omvärlden

De senaste årens globala kriser har ökat fokus på risker och vår sårbarhet samt tydliggjort behovet av beredskap. Ingen vet precis hur kommande kriser kommer att se ut, men de blir sannolikt helt annorlunda och med andra och oväntade konsekvenser än tidigare.

Det är viktigt att se krisberedskapen som den förmåga som skapas i många aktörers dagliga verksamhet och inte bara förmågan hos en utpekad organisation eller en aktör. Därför behöver kommunen se till att krisberedskapen får genomslag i hela verksamheten. Krisberedskapen bör därför i så hög utsträckning som möjligt integreras i den ordinarie styr- och ledningsmodellen.

Förändringstryck

- Utveckla samhällsviktiga verksamheters arbete med kontinuitetshantering, eller plan B.

Ökad polarisering och utsatthet – värna det demokratiska samhället

I Sverige är befolkningens tillit till medmänniskor och till samhällets institutioner fortsatt hög ur en internationell jämförelse, vilket är en stor styrka. Det finns dock tendenser sedan ett par år tillbaka att tilliten minskar.

Kopplat till detta ser vi ökade skillnader vad gäller till exempel arbetslöshet, skolresultat, hälsa, valdeltagande och upplevd trygghet inom kommunen såväl som mellan kommuner och regioner.

Ensamhet och social isolering är ett folkhälsoproblem som kan väcka känslor av utanförskap och otrygghet och har en negativ påverkan på både den fysiska och psykiska hälsan. Stöd och insatser behöver anpassas för att ge alla människor, oberoende vem man är eller om man befinner sig i en särskilt sårbar grupp, samma möjligheter att delta i samhället.

Förändringstryck

- Värna ungas välmående och motverka framtida utanförskap genom främjande arbete.
- Fånga upp ofrivillig ensamhet tidigt och erbjuda stöd för att bryta den.
- Förstärka demokratiska värden och delaktighet genom att utveckla samverkan mellan kommun, föreningsliv och näringsliv.
- Förebygga att ungdomar hamnar i en kriminell livsstil genom samordnade insatser.
- Beakta sårbara grupper utsatthet för social isolering genom att stärka skyddsfaktorer och minska riskfaktorer.

Analysen bygger på:

- Nämndplanernas omvärldsanalyser som antogs i januari 2023, årsredovisningen 2022 och föregående års omvärldsanalys.

- Rapporter och forskning från myndigheter och organisationer, till exempel Sveriges Kommuner och Regioner (SKR).
- Omvärldsbevakning från sakkunniga tjänstepersoner.

- Workshops som hållits med unga Tyresöbor på Nyboda fritidsgård och Bergfotens fritidsgård samt med äldre Tyresöbor på träffpunkten Kopp & själ.

Ökat behov av livslångt lärande och kompetensförsörjning

Glappet mellan personer i arbetsför ålder och personer i behov av förskola, skola och äldreomsorg är historiskt högt och innebär stor konkurrens om rätt kompetens.

Kompetens som finns i organisationen behöver användas och utvecklas utifrån verksamhetens behov. Genom att organisera arbetet annorlunda kan både personal och verksamhet utvecklas, och resurser användas effektivt.

Samtidigt som kompetensförsörjning är ett problem står många människor utanför arbetsmarknaden, med kompetens, kunskap och förmågor som vi behöver bli bättre på att inkludera.

Förändringstryck

- Utveckla nya arbetssätt för att attrahera, utveckla och behålla kompetens.
- Tillämpa ett tillitsfullt ledarskap.
- Bidra till bredare rekrytering genom vuxenutbildning, arbetsmarknadsanställningar och integrerade språk- och yrkesutbildningar.
- Möjliggöra för äldre medarbetare att finnas kvar och bidra genom mer flexibla arbetstidslösningar.

Digitalisering, digital säkerhet och delaktighet

Den digitala utvecklingen går i en rasande takt och hastigheten bara ökar. Rätt hanterad kan digitaliseringen bidra till att skapa en effektivare och mer innovativ välfärd.

Styrning och ledning skapar förutsättningar att nyttja digitaliseringen på bästa sätt i strävan att utveckla verksamheten och öka nyttan för medborgarna. I det ingår både att öka effektiviteten i befintlig verksamhet och att tänka nytt genom att arbeta systematiskt med innovation.

Samhällstjänster till våra medborgare med hög tillgänglighet via internet exponerar också samma samhällstjänster för hotbilder som påverkas av det globala omvärldsläget. Samtidigt som vi blir digitala ökar behovet av skydd av information och risken för digitala angrepp.

Förändringstryck

- Öka kommunens digitala mognad, det vill säga sin förmåga att tillgodogöra sig nyttorna av digitalisering.
- Motverka digitalt utanförskap genom att tillhandahålla kunskapshöjande aktiviteter för kommunens medborgare.
- Utveckla och koppla ihop data- och integritetskyddsfrågorna med informations- och cybersäkerhetsområdena.

Globala klimatförändringar får konsekvenser, nu och i framtiden

Kommunen har åtagit sig att bli en klimatneutral kommun i linje med Parisavtalet. Både de territoriella utsläppen och de konsumtionsbaserade utsläppen av växthusgaser som genereras av kommunkoncernen, företag och invånare i Tyresö måste på sikt bli netto noll.

Transporter står för en stor del av kommunens utsläpp och är därför ett prioriterat område. Kommunen har även ambition att driva omställningen till en cirkulär ekonomi. I detta ingår att minska de konsumtionsbaserade klimatutsläppen, fasa ut skadliga kemikalier, återbruk och återvinning samt skydda och stärka ekosystem och biologisk mångfald.

Sverige har redan blivit varmare och mer nederbördsrikt och framöver förväntas temperaturen att stiga än mer. Mer nederbörd ökar risken för översvämning, men vi riskerar även att få förändrad luftfuktighet, återkommande värmeböljor och torka.

Förändringstryck

- Prioritera de åtgärder som har störst effekt på att minska klimatutsläppen, till exempel som att ställa klimatkrav i betydande upphandlingar.
- Höja medvetenheten och våga pröva nya sätt för att ställa om till en cirkulär ekonomi.
- Välja ekologiska, närproducerade livsmedel för ett lågt klimatavtryck och främja biologisk mångfald.
- Analysera klimatförändringars påverkan på den byggda miljön och föreslå åtgärder för att förebygga risker.
- Tillgängliggöra och skydda Tyresös natur och stärka dess förmåga att binda kol, reglera vattenflöden och hantera klimatförändringar.

Ekonomins utveckling och ekonomiska förutsättningar för Tyresö kommun

Svensk och global konjunktur har varit inne i en period av återhämtning efter pandemin, men nu försvagas konjunkturen i snabb takt. Vi står inför en omställning för att kunna möta förändrade förutsättningar, både på kort och lång sikt. Kommunsektorn behöver både hantera ett ekonomiskt tufft läge samtidigt som utmaningen med att hitta arbetskraft med rätt kompetens kommer öka väsentligt kommande år.

Vi behöver effektivisera och bromsa de ökande behoven av välfärd med hjälp av förebyggande arbete. Det krävs också nya arbetssätt, bland annat genom att nyttja digital teknik, stärka arbetsmiljön och skapa förutsättningar för fler att arbeta längre och heltid.

Förändringstryck

- Öka förmågan att anpassa verksamheten till förändrade förutsättningar med bibehållen leveransförmåga, kvalitet och god arbetsmiljö.
- Fortsätta arbetet med ständiga förbättringar och hitta smartare arbetssätt för att nå målen.
- Öka förmågan att jobba målsökande och innovativt.

- Effektivisera genom minskad byråkrati i hela organisationen samt sätta processer och sedan följa dem.

Långsiktig samhällsbyggnad i en föränderlig omvärld

Samhällsbyggnadssektorn påverkas starkt av den nuvarande ekonomiska situationen. Det ses en kraftig inbromsning i bostadsbyggande under de kommande åren. Kostnaden ökar även för kommunens egna investeringar. Samtidigt har vi ett åldrande fastighetsbestånd och en infrastruktur som kräver investeringar i närtid.

Den rådande ekonomiska situationen gör arbetet mot bostadsbristen än svårare. Bostadsbristen skadar Stockholmsregionens konkurrenskraft och har negativa sociala konsekvenser. Bostadsbristen beror delvis på en trögrörlighet på bostadsmarknaden. I Tyresö finns många en- eller tvåpersonershushåll som fortsatt bor kvar i sina småhus.

Förändringstryck

- Prioritera projekt som måste genomföras och sådana som är mindre konjunkturberoende.
- Utnyttja våra samhällsfastigheter under fler av dygnets timmar för att minska kostnader.
- Planera för en nyproduktion som kompletterar bostadsutbudet och möjliggör flyttkedjor.
- Ha en beredskap för när konjunkturen vänder, Stockholmsregionen kommer att fortsätta växa.

Så styrs kommunen

Tyresö kommuns styr- och ledningssystem beskriver vad kommunkoncernen vill uppnå och vilka tanke-, förhållnings- och arbetssätt som gäller. Styr- och ledningssystemet syftar till att, utifrån de politiska ambitionerna, åstadkomma mesta möjliga värde för de som bor, verkar och vistas här, nu och i framtiden med siktet inställt på kommunens vision, klimatplan och Agenda 2030. Styr- och ledningssystemet finns beskrivet i dokumentet [Tyresö kommuns plan för styrning, planering och uppföljning](#).

Agenda 2030

I Tyresö kommun är Agenda 2030 del av kärnverksamheten. Alla som arbetar i kommunen bidrar till de 17 hållbarhetsmålen genom sitt dagliga arbete och engagemang. Att beakta de sociala, ekologiska och ekonomiska hållbarhetsperspektiven är integrerat i hur vi formulerar våra mål och de beslut vi fattar i vardagen. Genom alla medarbetares delaktighet och initiativ sätter vi meningsfulla mål och aktiviteter som bidrar till hållbar utveckling inom och utanför kommunens gränser.

Vision

Tyresö kommuns vision beskriver den långsiktiga målsättningen med allt som görs av och i kommunen. Visionen är helt i samklang med det som eftersträvas i Agenda 2030:

I Tyresö finns det hållbara livet,
nära storstad, skog och skärgård.

I Tyresö finns plats för alla
– här trivs nya tankar.

Tillsammans skapar vi trygghet
och tillit. Tyresö är hemma!

Klimatplan

Klimatplanen visar vägen till att bli en klimatneutral kommun fram till 2030, utifrån de territoriella utsläpp av växthusgaser som genereras av aktiviteter i Tyresö som geografiskt område. Klimatplanen utgår från Parisavtalet och kommunens koldioxidbudget och beskriver de omställningar och åtgärder som krävs. För att nå kommunens klimatmål krävs det att alla arbetar tillsammans – medarbetare, medborgare och företag.

Översiktsplan

Översiktsplanen pekar ut den framtida fysiska utvecklingen av kommunen på lång sikt och styr precis som kommunplanen mot hur Tyresö kommun ska nå visionen. Översiktsplanen blickar mot 2035 med utblick till 2055 och visar hur mark och vatten ska utvecklas och bevaras för att skapa en hållbar utveckling i hela Tyresö. Översiktsplanen sätter nationella och regionala mål i ett lokalt sammanhang i den fysiska miljön. Översiktsplanen sätter även ramarna för hur vi ska arbeta med grönstrukturplanering, bostadsförsörjning, trafik, offentlig och kommersiell service med mera. Sedan översiktsplanen antogs har den kompletterats med flertalet strategier som konkretiserar översiktsplanens ambitioner.

Kommunens översiktsplan och strategier ska användas för att sätta in det enskilda projektet i ett större sammanhang. Relevanta mål och aktiviteter ifrån översiktsplanen och strategierna kan med fördel användas som mål för den egna verksamheten i arbetet med att bryta ner kommunplanens mål genom verksamhetsplaneringen.

Mål och uppdrag

Mål är viktiga för att leda allt som görs i rätt riktning mot den övergripande visionen. Tyresö kommunkoncern har i fyra målområden konkretiserat vad som är viktigt att uppnå för att kommunen ska röra sig i rätt riktning mot visionen. Till varje målområde finns konkretiserade mål och indikatorer som mäter målfyllnelsen. Det finns även politiska uppdrag kopplade till målen. Det är uppdrag som verksamheten ska arbeta särskilt med för att uppnå målen. Ett politiskt uppdrag är övergripande.

För att läsa mer om hur målen följs upp se bilaga 1 och i dokumentet [Tyresö kommuns plan för styrning, planering och uppföljning](#).

Övergripande uppdrag: Öka innovationsförmågan, den digitala mognaden/användandet av välfärdsteknik och arbeta kommungemensamt när det ger mervärde.

Samhället förändras i snabb takt och det krävs högre kapacitet för att utföra den service som invånarna förväntar sig och har rätt till, Tyresöbornas behov ska mötas och vara i fokus. För att framtidssäkra kommunen behövs nya sätt att leverera välfärd och samhällsservice. Till det behövs förmågan att framgångsrikt ta fram och införa nya processer, tjänster och metoder som resulterar i betydande förbättringar av kvalitet, effektivitet eller ändamålsenlighet för Tyresöborna. De utmaningar som ingen kan klara bättre på egen hand ska hanteras gemensamt för största nytta för invånarna. Välfärdsteknik och digitalisering är medel för att skapa en mer effektiv och innovativ välfärd.

Målområde 1: Motiverade medarbetare hos Sveriges bästa offentliga arbetsgivare

Medarbetare i Tyresö kommun och dess bolag är motiverade och vill vara med och utveckla samhällsupdraget. Alla medarbetare delar de värderingar som gäller och gör sitt bästa utifrån vad som skapar värde för individen, platsen och samhället.

Medarbetarna ges ett stort förtroende och ansvar att påverka och ständigt förbättra arbetssätten för att tillsammans nå de gemensamma övergripande målen. Engagerade ledare skapar förutsättningar för alla medarbetare att vara motiverade, delaktiga och våga tänka nytt. Genom gemensamma förhållningssätt och arbetssätt, samt en tydlig gemensam målbild, säkerställer ledare tillsammans med medarbetare en bra måluppfyllnad.

Tyresö är en arbetsgivare som ser olikheter som en styrka. Här ska varje medarbetares fulla potential komma Tyresöborna till godo. Det sker genom att se till att rätt kompetens är på rätt plats och att kommunen och dess bolags behov av utveckling matchas med medarbetarens kompetenser och vilja till utveckling. Genom bland annat återkommande kompetensutveckling och goda anställningsvillkor ska Tyresö vara en attraktiv arbetsgivare. Tillsammans med medarbetarna skapar Tyresö ett arbetsliv som rymmer höga professionella ambitioner och en bra balans mellan arbete och fritid.

Medarbetarna är motiverade och engagerade i sitt uppdrag och stolta över sin insats, där de tillsammans – och i mötet med Tyresöborna – varje dag skapar en bättre framtid!

Mål: Medarbetare i Tyresö kommunkoncern är motiverade och delaktiga i kommunens utveckling

Indikatorer

- Nämnders/förvaltnings/kontors/stabers/koncernens måluppfyllelse
- Sjukfrånvaro
- Frisktal
- Resultat i medarbetarundersökningen

(Se även bilaga 1)

Genom att jobba mot det här målområdet bidrar vi framför allt till mål 3, 5, 8, 10 och 16 i Agenda 2030.

Politisk inriktning: För att nå framgång och bättre möta varje invånares behov är det en central uppgift för kommunen att prioritera kompetensförsörjningen. Aktivt arbete för ett jämställt och hållbart arbetsliv där god social och organisatorisk arbetsmiljö och ett tillitsfullt ledarskap kombineras med bra villkor och utvecklingsmöjligheter, lägger grunden till förmågan att både attrahera och behålla medarbetare. Delar av lösningen på kompetensförsörjningsutmaningen är de människor som idag står utanför arbetsmarknaden med kompetens, kunskap och förmågor. Tyresö kommun ska som arbetsgivare utmana normer och gamla arbetssätt för att den samlade kompetensen ska användas bättre. En ökad automatisering och digitalisering av välfärdstjänsterna öppnar för både effektivare verksamhet och bättre kvalitet. Samtidigt kan det minska rekryteringsbehoven och medarbetarnas kompetens kommer kunna tillvaratas bättre och jobben kan bli än mer attraktiva.

Politiskt uppdrag: Använd digitaliseringens möjligheter, tillitsfullt ledarskap och nya sätt för att använda den kompetens som finns hos människor som idag står utanför arbetsmarknaden, för att säkra kommunens kompetensförsörjning och för Tyresö i stort.

Målområde 2: Kvalitetsförbättringar skapar vi tillsammans, hela tiden

I Tyresö kommun nås framgång och hög kvalitet genom att alla är delaktiga; på arbetsplatsen, i föreningslivet, näringslivet och i den demokratiska processen. Att bygga ett samhälle där det är bättre, enklare och roligare för alla som bor och verkar är ett lagarbete – vi är starkare tillsammans.

Ett väl fungerande internt arbete, med fokus på det som skapar värde, leder till god kvalitet i service och tjänster. Gemensamma förhållningssätt, arbetssätt och ständiga förbättringar gör att det är lätt att göra rätt och att idéer om utveckling förverkligas. Varje medarbetare är insatt i vilken betydelse hans insats har för att verksamheten ska nå sina mål och sin roll i helheten. Alla är delaktiga i uppföljning och utvärdering av processer och resultat och jobbar strukturerat med förbättringsarbete för en ännu högre målpåfyllelse.

Tyresöbornas delaktighet, tillgång till relevant information och transparens prioriteras. Invånarna är en resurs i arbetet med att tillsammans med medarbetarna utveckla verksamheten. Det är medarbetarna som möter Tyresöborna och som med sin kompetens och sitt engagemang gör förbättringar och påverkar utvecklingen av verksamheten på ett positivt sätt. Varje medarbetare är insatt i vilken betydelse hans insats har för att verksamheten ska nå sina mål och sin roll i helheten. Alla är delaktiga i uppföljning och utvärdering av processer och resultat och jobbar strukturerat med förbättringsarbete för en högre målpåfyllelse.

Tillsammans skapar vi framtidens Tyresö!

Mål: Tyresö kommun driver en verksamhet med god kvalitet

Indikatorer

- Nämnders/förvaltningars/kontors/stabers/koncernens målpåfyllelse
- Delaktighetsindex i SKR:s uppföljning av Kommunens Kvalitet i Korthet
- Tyresö kommuns resultat i SKR:s uppföljning av Kommunens Kvalitet i Korthet

(Se även bilaga 1)

Genom att jobba mot det här målområdet bidrar vi framförallt till mål 5, 10 och 16 i Agenda 2030.

Politisk inriktning: I Tyresö kommun nås framgång och hög kvalitet genom att alla är delaktiga; på arbetsplatsen, i föreningslivet, näringslivet och i den demokratiska processen.

Politiskt uppdrag: Se det kommunövergripande uppdraget om att jobba kommungemensamt.

Målområde 3: Tyresö kommun levererar bra välfärdstjänster som skapar goda livsvillkor – här finns plats för alla

Tyresö är ett tryggt samhälle där människor lever ett gott liv med god hälsa – hela livet. Tyresö är dessutom en öppen och välkomnande kommun som tar sin del av ansvaret för människor i behov av stöd och en trygg livssituation. Tyresö kommun och dess bolag visar tolerans och respekt för den enskilde individen och allas lika värde.

Tyresöborna är nöjda med de tjänster och den service som kommunen och bolagen tillhandahåller och medborgarnas behov av tillförlitlig kommunal verksamhet och service i livets alla skeden tillgodoses.

Tyresö kommun och dess bolag arbetar flexibelt och har en hög servicenivå och samarbetsvilja inom ramen för den lagstiftning som reglerar arbetet. Det innebär ett rättssäkert arbete med fokus på medborgaren som innebär att Tyresöborna får rätt insats i rätt tid. För att skapa trygghet och delaktighet skapas insatser utifrån individens egna förutsättningar och behov vilket bidrar till att alla kan leva ett så självständigt liv som möjligt.

Tyresö utvecklar det gröna och det blå; en miljö som lockar till aktivitet, möten, lek, kultur och rekreation. Alla Tyresöbor har nära till upplevelser, friluftsliv, skog, park och vatten. Det är enkelt att leva ett aktivt liv i Tyresö.

I Tyresö skapas värden för individen, platsen och samhället. Här finns platser som skapar möten över gränser och överbryggar generationer. Innovation, digitalisering och samarbete skapar nya möjligheter och infrastruktur för resande och företagsutveckling. Tyresö är hemma!

Mål: Tyresö kommun levererar bra välfärdstjänster för de som bor, verkar och vistas här, nu och i framtiden.

Indikatorer

- Nämnders/förvaltningars/kontors/stabers/koncernens måluppfyllelse
- SCB:s medborgarundersökning och egna servicemätningar
- Företagsklimat NKI
- Ungdomars trygghet
- Trygghet i samhället

(Se även bilaga 1)

Målen i Agenda 2030 är sammankopplade och i vår leverans av välfärdstjänster bidrar vi på olika sätt till alla mål i Agenda 2030 i sin helhet. Vi har särskilt fokus på mål 1, 3, 4, 9, 11, 13, 15 och 16.

Politisk inriktning: Vår ambition är att Tyresö ska bli Sveriges bästa skolkommun.

Trygga elever som mår bra, trivs och har arbetsro presterar bättre. En utbildning av god kvalitet startar i förskolan och ger ökad kunskap för alla och är en av de viktigaste grunderna för välstånd. En likvärdig förskola och skola är en förutsättning för att alla elever ska ges möjligheter att nå så sin fulla potential. Skillnaderna vad gäller skolresultat ska minska och fritidshemmens roll ska stärkas. Rasism och diskriminering får stora konsekvenser i barn och ungas liv. Det påverkar deras skolgång, tillit till vuxna och samhällets institutioner, deras framtidstro och hälsa. Det är hela kommunkoncernens uppgift att tillsammans med andra samhällsaktörer skapa goda möjligheter för alla barn att lyckas.

Politiskt uppdrag: Ha en utbildning av god kvalitet för höga kunskapsresultat där alla barn och elever är delaktiga, når godkända betyg i grundskolan, når sin gymnasieexamen och utmanas i sitt lärande. Öka likvärdigheten i förskolan, förskoleklass, grundskolor, fritidshem och fritidsgårdar. Skolans sociala och kompensatoriska uppdrag ska prioriteras. Arbetet mot rasism och diskriminering ska stärkas för att motverka alla former av trakasserier.

Politisk inriktning: Ett socialt hållbart Tyresö för ökad trygghet – hela livet.

Ett öppet och demokratiskt Tyresö bygger på tillit och att alla i hela Tyresö känner sig trygga i vardagen. Äldre och personer med funktionsnedsättning ska alltid kunna känna sig trygga med omsorgen i Tyresö och ha en meningsfull vardag och fritid. Barn och unga ska ha en god och trygg uppväxtmiljö som präglas av framtidstro och samhörighet. Att investera i barns utveckling är en av de viktigaste vägarna till social hållbarhet och minskade skillnader i hälsa och utbildning. Velfärd och god folkhälsa ska bygga ett hållbart Tyresö.

Politiskt uppdrag: Barn och ungas upplevelse av trygghet, tillhörighet och välmående ska öka, under hela dygnet i hela Tyresö. Den psykiska ohälsan ska minska. Behovsstyrd utveckling av

velfärdsteknologin ska bidra till att äldre och personer med funktionsnedsättning i Tyresö upplever en ökad trygghet, även när andelen äldre ökar samtidigt som personer i yrkesförålder minskar.

Politiskt uppdrag: Kommunkoncernen tillsammans med andra samhällsaktörer ska samverka för att fånga upp ungdomar i riskzon samt förhindra att ungdomar hamnar i drogmissbruk och gängkriminalitet.

Politisk inriktning: En meningsfull vardag och fritid för alla

Tyresö har ett starkt föreningsliv, betydande kulturhistoria och tillgång till en unik natur.

I Tyresö ska alla invånare och besökare ha tillgång till en meningsfull fritid, rik kultur och en tillgänglig natur. Social isolering, som förekommer i alla åldrar och bland alla människor, ska motverkas.

Politiskt uppdrag: Utveckla natur-, kultur- och fritidsverksamheter där alla Tyresöbor i alla åldrar har en meningsfull vardag och fritid. Behovet av natur-, kultur- och fritidsaktiviteter ska speciellt mötas för särskilt sårbara grupper, så att tröskeln för deltagande är låg och ofrivillig ensamhet minskar.

Politisk inriktning: Tyresö ska ha ett välmående näringsliv och skapa fler jobb

Tyresö ska vara en kommun som kännetecknas av ett gott företagsklimat där nya och befintliga företag ges förutsättningar att starta och växa. Ett välmående näringsliv som gynnar företagsetableringar, skapar arbetstillfällen, kortar ner resor, ökar service och trygghet. Näringslivets kompetensförsörjning är central för att befintligt näringsliv ska växa och utvecklas och skapa fler jobb i Tyresö. Kommunkoncernen ska ha framgångsrika samarbeten med det lokala näringslivet för att finna sätt att minska gapet mellan företagets behov av arbetskraft och kunskapsnivån hos medborgare som idag står utanför arbetsmarknaden. Att nå klimatmålen är en gemensam utmaning men utgör även en betydande möjlighet för näringslivet.

Tyresö gymnasium står inför ett stort utvecklingsarbete och ska erbjuda ett attraktivt programutbud för att vara ett intressant alternativ för fler av våra ungdomar.

Antal individer som läser på Komvux fortsätter att öka, i Tyresö såväl som i riket. Arbetslivet kommer att vara än mer föränderligt framåt och att behovet av att varva utbildning och arbete under hela livet kommer att bli det vanliga.

Att vara självförsörjande betyder att människor kan äga sin egen framtid. Det kan finnas tillfällen i livet då det behövs samhälleliga insatser för att komma in på arbetsmarknaden.

Politiskt uppdrag: Det ska skapas bättre förutsättningar för fler företag att starta, etablera sig, ställa om och växa i kommunen. Företag och företagare ska mötas av ett gott företagsklimat, bra service med hög tillgänglighet, god förståelse, effektiv handläggning och tydlig kommunikation.

Politiskt uppdrag: Tyresö kommun ska ta ansvar och fortsätta utvecklingen för ännu bättre gymnasie- och vuxenutbildning som ger goda möjligheter till omställning för att möta arbetsmarknadens behov och krav, i nära samarbete med det lokala näringslivet.

Politiskt uppdrag: Insatserna för särskilt utsatta grupper långt från arbetsmarknaden ska även fortsatt vara prioriterat i Tyresö och självförsörjandegraden ska öka. Den resurs som finns i Tyresö kommun i form av människor som står utanför arbetsmarknaden utvecklas i nära samarbete mellan näringslivet och kommunen utifrån näringslivets behov av kompetens, så att anställningsbarheten i den gruppen ökar.

Politisk inriktning: Bostäder och hållbar infrastruktur i hela Tyresö

Tyresö ska vara en kommun där alla kan bo och utvecklas. Våra barn och unga ska kunna bo kvar eller återvända till kommunen senare i livet för att bosätta sig. När vi blir äldre ska vi kunna hitta ett väl anpassat boende i kommunen. Vi behöver även ta vår del av ansvaret för ett grönt och hållbart bostadsbyggande och för att möta upp med fler bostäder för dem som vill flytta hit. Det ska vara lätt att välja hållbara sätt att ta sig fram på. Vi värnar våra naturreservat och kulturmiljöer.

Politiskt uppdrag: Bostadsbyggandet ska gå hand i hand med infrastruktur och samhällsutveckling i ett växande Tyresö. Kommunen ska arbeta för social och ekologisk hållbarhet och ha ett framgångsrikt samarbete med Tyresö Bostäder och andra aktörer för att säkra en trygg och levande stadsmiljö.

Målområde 4: Hållbar ekonomi – kostnadseffektiv, balanserad och cirkulär

Hållbar ekonomi handlar om att använda resurser så effektivt som möjligt och att skapa största möjliga nytta. Den riktar sig mot tre områden: kostnadseffektiv verksamhet, balanserad finansiell ställning och cirkulär ekonomi.

Kostnadseffektiv verksamhet: Tyresö kommun och dess bolag har en kostnadseffektiv verksamhet med hög kvalitet. Kvalitet och ekonomi hänger ihop, effektiva processer har fokus på det som är viktigt att åstadkomma för Tyresöborna. Gemensamma arbetssätt som fokuserar på det som är värdeskapande är ofta kostnadseffektiva.

Balanserad finansiell ställning: Kommunen och dess bolag följer principen om att varje generation ska bära sina egna kostnader. Det är denna princip som ligger till grund för balanskravet i kommunallagen: kommunen får inte skjuta underskott framför sig till kommande generationer. Kommunen får inte heller över tid ha för höga överskott. Genom en ekonomi i balans skapas förutsättningar för att ansvarsfullt finansiera de investeringar som är nödvändiga i en växande Stockholmsregion.

Cirkulär ekonomi: En viktig del i att skapa det hållbara livet är att ställa om till att bli en cirkulär och klimatneutral kommun. Hela kommunkoncernen och alla som bor och verkar i Tyresö kommun ska kunna bidra till denna omställning. För att få störst nytta av investeringar krävs ett långsiktigt perspektiv och ett systemtänk där vi återanvänder naturresurser. Cirkulära flöden i kommunens verksamheter skapas av att ett systemtänk genomsyrar kommunens inköp, investeringar och arbetsmetoder.

Mål: Tyresö kommuns inköp, investeringar och resursanvändning sker inom den cirkulära ekonomins villkor – kostnadseffektiv, balanserad och klimatneutral.

Driftsmål

Tyresö kommuns inköp, investeringar och resursanvändning är kostnadseffektiva och balanserade.

Indikatorer

Alla förvaltningar och kontor bedrivs med tilldelade resurser och bolagens verksamheter bedrivs enligt budget.

Samlat resultat för kommunens förvaltningar och kontor är i enlighet med tilldelade resurser.

(Se även bilaga 1)

Politisk inriktning: Ordning och reda i ekonomin.

För att möta följderna av den ekonomiska samhällsutvecklingen som vi nu ser kommer det krävas att vi fortsätter att arbeta aktivt med effektiviseringar. Samtidigt ska vi inte glömma grunduppdraget att leverera en välfärd med hög kvalitet till kommuninvånarna. Det kommer att kräva nya arbetssätt och former för samarbete.

Politiskt uppdrag: Kommunen ska ha förmågan att anpassa verksamheten utifrån förändrade förutsättningar med bibehållen leveransförmåga, kvalitet och god arbetsmiljö. Arbetet med att säkerställa att skattemedel används optimalt ska fortsätta genom att aktivt arbeta med effektiviseringar och ständiga förbättringar. Kommunen ska arbeta för att upptäcka och förhindra välfärdsbrott.

Finansiella mål

Kommunens resultat ska över en mandatperiod uppgå till 2,0 procent av skatteintäkter, utjämnings och generella statsbidrag.

Indikator: Medelvärdet för balanskravsresultatet som andel av skatteintäkter, utjämnings och generella statsbidrag. Mätning sker för innevarande år och de tre föregående åren.

Kommunen ska över tid ha en balanserad ekonomisk ställning.

Indikator: Kommunens soliditet exklusive pensionsåtagande intjänat före 1998 ska vara 32 procent eller mer.

Hållbarhetsmål

Tyresö kommunkoncern ställer om till att bedriva verksamheten inom den cirkulära ekonomins villkor.

Indikatorer:

- Nämnders/förvaltningars/kontors/stabers/koncernens måluppfyllelse
- Ett nollnettoutsläpp av territoriella växthusgaser från Tyresö 2023 uppnås
- Kommunkoncernens fordon och transporter är fossilfria 2025
- Hållbarhetsredovisning i förhållande till målen inom Agenda 203.

Genom att jobba mot det här målområdet bidrar vi framförallt till mål 7, 9, 11, 12, 13, 15 i Agenda 2030.

Politisk inriktning: Minskade klimatutsläpp, stärkt park- och naturmiljö.

Tyresös verksamhet ska utgå från hållbarhetsmålen i Agenda 2030. Tyresö ska 2030 vara en klimatneutral kommun utifrån de territoriella utsläpp av växthusgaser som genereras av aktiviteter i Tyresö som geografiskt område. Både de territoriella utsläppen och de konsumtionsbaserade utsläppen av växthusgaser som genereras av kommunkoncernen, företag och invånare i Tyresö måste på sikt bli nära noll.

Politiskt uppdrag: Prioritera de åtgärder som har störst effekt på att minska klimatutsläppen, till exempel att ställa klimatkrav i upphandlingar, välja ekologiska, närproducerade livsmedel för ett lågt klimatavtryck och främja biologisk mångfald. Höja medvetenheten i hela kommunkoncernen och våga pröva nya sätt för att ställa om till en cirkulär ekonomi. Tillgängliggöra och skydda Tyresös natur och stärk dess förmåga att binda kol, reglera vattenflöden och hantera klimatförändringar. Samverka med invånare, företag, organisationer och grannkommuner för att nå våra miljömål och klimatmål.

Budgetförutsättningar 2024 och plan för 2025–2027

God ekonomisk hushållning

Tyresö kommun ska ha en god ekonomisk hushållning i sin verksamhet. Vad detta innebär uttrycks i de finansiella målen som har ett långsiktigt perspektiv – de syftar till att säkra ekonomisk stabilitet över tid.

Målresultat

Det finansiella mål om att kommunens målresultat (definierat som resultat exklusive jämförelsestörande poster) ska mätas över mandatperioden ligger kvar. Målresultatet i relation till skatte- och utjämningsintäkter har för mandatperioden fastställts till 2,0 procent enligt tabell nedan.

Resultat för budgetperioden 2023–2026	2023	2024	2025	2026
Skatte- och utjämningsintäkter	3 186,5	3 345,1	3 444,4	3 556,9
Årets resultat	64,5	-21,8	143,9	84,0
% av skatter och statsbidrag, för året	2,0	-0,7	4,2	2,4
% av skatter och statsbidrag, för mandatperiod	2,0	0,7	1,9	2,0

Tabellen visar resultaten enligt budget för kommande år och enligt prognos för 2023

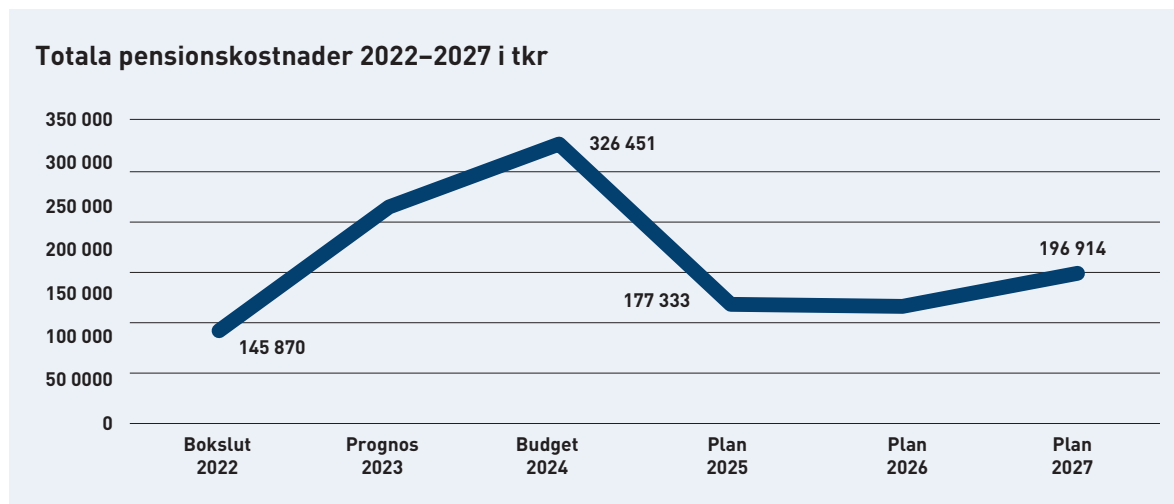
Ändrat pensionsavtal innebär ökade kostnader 2023 och 2024. För att undvika en alltför snabb omställning och ge utrymme för en kontrollerad anpassning av verksamheten har målresultatet satts till 2,0 procent. Målsättningen är att kvalitet och leveransförmåga mot medborgarna inte kommer att påverkas.

Skattenivå

Budgeten bygger på en kommunalskatt på 19,50 procent. Detta är samma skattesats som 2023. Budget för skatte- och utjämningsintäkter bygger på SKR:s prognos per 2023-02.

Pensionsavsättning och finansiell kostnad pension

Pensionsprognoserna visar på en kraftig topp av pensionskostnaderna 2023 och 2024.

Budget för pensionsavsättning och finansiell kostnad för pensionerna bygger på KPA pensions prognos per december 2022 justerat utifrån SKR:s prognosparametrar per februari 2023. Det är två faktorer som påverkar pensionen:

1. Från och med 2023 gäller ett nytt pensionsavtal för kommunal sektor. Avtalet innebär högre pensionskostnader för kommunerna samtidigt som det gör att pensionskostnaderna kommer att bli mer förutsägbara. Detta ligger till grund för cirka en femtedel av kostnadsökningen mellan 2022 och 2023.
2. Pensionssystemet innehåller mekanismer som skyddar vissa pensioner för urholkning på grund av hög inflation. Det innebär att när inflationen är hög ökar pensionskostnaderna. Mekanismerna påverkar alla pensionskostnader, dock på olika sätt. Detta ligger till grund för resterande av ökningen 2022 till 2023 samt hela ökningen 2023 till 2024.

Balanskravsbudget och resultatutjämningsreserven

Balanskravsbudget (Mkr)	Bokslut 2022	Budget 2023	Prognos 2023	Budget 2024
Året resultat enligt resultatuträkningen	185,0	0,6	64,5	-21,8
- samtliga realisationsvinster	-5,1			
+ Justering för realisationsvinster enligt undantags- möjlighet				
+ Justering för realisationsförluster enligt undantags- möjlighet				
+/- Orealiserade vinster och förluster i värdepapper				
+/- Återföring av orealiserade vinster och förluster i värdepapper				
Årets resultat efter balanskravsjusteringar	179,9	0,6	64,5	-21,8
- Reservering av medel till resultatutjämningsreserven	-50,0			
+ Användning av medel från resultatutjämningsreserv				21,8
Balanskravsresultat	129,9	0,6	64,5	-21,8

Förslaget till budget för 2024 visar på ett underskott på 21,8 mnkr. Kommunen har totalt avsatt 150 mnkr till resultatutjämningsreserven (RUR). Kommunens riktlinjer för RUR öppnar för att disposition ur RUR får ske när den årliga utvecklingen av rikets underliggande skatteunderlag understiger det tioåriga genomsnittet. Enligt SKR:s prognos kommer detta att ske 2023, 2025 och 2026 men inte 2024.

Den ekonomiska situation som finns inför 2024 beror på de kraftigt höjda pensionskostnaderna. Även tidigare har det förekommit att förändringar i den ekonomiska omvärlden har medfört kraftiga pensionskostnadshöjningar enstaka år. Senast detta hände var när RIPS-räntan sänktes i två omgångar under 2010-talet.

Budgetförslaget bygger på att kommunen disponerar ur resultatutjämningsreserven 2024 för att täcka underskottet och klara kommunallagens balanskrav. Detta förutsätter att en justering görs i kommunens Riktlinjer för RUR, så att dessa öppnar för att disponera ur RUR vid kraftiga engångsökningar av pensionskostnaden orsakat av ekonomiska förändringar (inflation, ränta, förändringar i RIPS regelverk). Ett sådant beslut bör fattas under 2023.

Gatukostnadsersättningar, exploateringsbidrag och markförsäljningar

Från 2020 redovisas i enlighet med Rådet för kommunal redovisnings (RKR) rekommendationer gatukostnads- och exploateringsintäkt som en driftsintäkt i och med att projektet slutredovisas. Detta innebär betydande intäkter vissa år, medan det blir låga intäkter andra år. Detsamma gäller för intäkter från markförsäljning, så kallade exploateringsvinster. Budget för 2023 till 2026 beskrivs i tabellen.

Intäkter (Mnkr)	2023	2024	2025	2026	2027
Exploateringsvinster och markförsäljning	19,5	16,7	0	0	0
Gatukostnadsersättning och exploateringsbidrag	79,6	16,7	56,7	18,9	18,0
Summa	99,1	33,4	56,7	18,9	18,0

Tabellen visar prognos för 2023 och intäkt enligt budget för kommande år

Budgeteringen utgår från prognoser för när olika investeringsprojekt kommer att slutredovisas. Detta är ett område som är väldigt svårt att prognostisera, det kan räcka med små förskjutningar i tid för att en intäkt flyttas från ett budgetår till nästa. Utfallet innebär att förutsättningarna förändras mellan de olika budgetåren.

Ränteutveckling

De höjda räntorna påverkar kommunens upplåningskostnader. En stor del av kommunens upplåning har bunden ränta. När lånen omsätts och när kommunen tar upp nya lån för att finansiera investeringar tas dessa lån upp till högre räntor vilket höjer kommunens snittränta. Snitträntan förväntas öka från 0,66 procent 2022 till 2,1 procent 2024 och fortsätta öka till 3,1 procent 2027. Räntekostnaden påverkas både av räntehöjningen och den ökande låneskulden, och förväntas öka från 8,1 mnkr 2022 till 31,1 mnkr 2024 och hela 65,2 mnkr 2027. Siffrorna för snitträntan och räntekostnaden är osäkra då det faktiska utfallet påverkas både av ränteförändringar och hur stor kommunens upplåning blir. I maj 2023 har kommunen en låneskuld på 1 300 tkr. En ökning av snitträntan med 1 procentenhet innebär då en ökad årlig kostnad på 13,0 mnkr.

Internränta

Internräntan föreslås höjas från 1,25 till 2,5 procent, vilket överensstämmer med den internräntesats Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) har rekommenderat för 2024.

Generell resursfördelning till nämnderna

Demografi

Anslagen till verksamhetsområdena bygger på tidigare budgetar samt en demografibaserad justeringsmodell. Modellen utgår ifrån befolkningsprognosen och befintliga nyttjandegrader som underlag för att fastställa volymbaserade anslag.

Volymbaserade anslag har fastställts för verksamhetsområden av välfärdskaraktär som har en koppling mellan demografi och volymer (förskola, grundskola, individ- och familjeomsorg, äldreomsorg, gymnasieskola, vuxenutbildning, arbete och integration samt fritidsgårdarna). Däremot har verksamhet inom omsorg om personer med funktionsnedsättning undantagits tillsammans med övriga verksamhetsområden (samhällsbyggnad, gemensam verksamhet, kommunalförbund och politisk verksamhet).

Budgetförutsättningar

Totalt kompenseras verksamheterna med 29,5 mnkr för den demografiska utvecklingen. Effekterna för olika verksamheter framgår av tabellen nedan.

Verksamhetsområde - VO	2024	2025	2026	2027
Förskola	-8 465	37	1 180	2 704
Grundskola	-481	-1 402	-3 746	3 529
Individ- och familjeomsorg	1 622	1 896	1 744	4 812
Omsorg om personer med funktionsnedsättning	0	0	0	0
Äldreomsorg	20 506	17 579	16 701	14 645
Gymnasieskola	8 327	5 510	3 453	-281
Vuxenutbildning	253	267	269	607
Bibliotek, kultur och fritid, inklusive fritidsgårdar	100	-218	129	266
Samhällsbyggnad	0	0	0	0
Bygglovsverksamhet	0	0	0	0
Gemensam verksamhet	0	0	0	0
Politisk verksamhet				
Totalt	21 862	23 669	19 730	26 282

För samhällsbyggnadskontoret, som ansvarar för flertalet av kommunens fastigheter och anläggningar, har anslaget volymjusterats för den tillkommande kapitalkostnad som färdigställda investeringar i infrastruktur innebär. Detta är i enlighet med kommunens budgetmodell.

Pris- och löneutveckling

Prishöjningar som drabbar kommunens verksamheter är först och främst lönekostnadshöjningar, men även vanlig inflation. Tabellen visar SKR:s prognos för lönekostnadsökning och inflation (februari 2022).

Nyckeltal för den svenska ekonomin (procentuell förändring)	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Timlön, Konjunkturlönestatistiken	2,6	2,7	3,6	3,3	3,3	3,3
Inflation, KPIF	2,4	7,7	5,8	1,2	1,6	2,0

Källa: SKR cirkulär 23:07

I budget har en kompensation lagts in för inflations- och löneutveckling med:

Kompensation för inflations- och löneutveckling (procentuell förändring)	2024	2025	2026	2027
Uppräkning	4,1	2,7	2,9	3,0

Kompensationen har justerats så att ingen uppräkning utgår för kapitalkostnader.

Medelsreserv samt demografibuffert

Medelsreserven ligger kvar på samma nivå som 2023, det vill säga 32 mnkr. Reserven avser medel till kommunstyrelsens förfogande. Kostnader för att täcka förstudier samt detaljplanearbete för verksamhetsfastigheter och anläggningar motsvarar 8,0 mnkr av totala medelsreserven.

Avsättningen till demografibuffert är oförändrat 5,0 mnkr och budgeteras som en egen post inom finansförvaltningen.

Budgetförändringar utöver generell resursfördelning

Förutom generella justeringar av nämndernas anslag har driftsbudgeten justerats genom att behov som lades in som tidsbegränsade satsningar i kommunplan 2023 har tagits bort. Utöver det har ramen för VO 3 individ- och familjeomsorg minskats med 8,0 mnkr, vilket kan ses som en korrigerande av den ramhöjning på 14 mnkr som tillfördes 2023, och VO 17 gemensam verksamhet har fått en ramminskning med 7,0 mnkr. Dessutom har ramen för VO 9 kultur och fritid justerats för senerelagd hyreskostnad för ishallen.

Utifrån de inlagda förutsättningarna nås ett underskott på 21,8 mnkr 2023. Detta underskott kommer att täckas av resultatutjämningsreserven. För mandatperioden 2023–2026 bygger budgeten på ett ackumulerat överskott på 270,7 mnkr vilket motsvarar 2,0 procent av de budgeterade skatte- och utjämningsintäkterna för perioden.

Teknisk justering

Följande tekniska justeringar har lagts in i budgeten:

- Kompensation för ökad internränta, samt dess effekter på internhyran och verksamheten.
- Kompensation för ökat PO-pålägg.
- Kompensation för vissa kapitalkostnader.

Kommunens nämnder och verksamhetsområden

I detta avsnitt redogörs anslag per nämnd och verksamhetsområde 2024 till 2027. Anslaget är baserat på den generella resursfördelningen samt politiska prioriteringar.

Barn- och utbildningsnämnden

Anslag (Mnkr)	Budget 2024	Budget 2025	Budget 2026	Budget 2027
Förskola och pedagogisk omsorg	372,2	382,1	394,3	408,8
Grundskola inklusive grundsärskola och fritidshem	888,6	910,9	933,1	964,6
Totalt anslag	1 260,8	1 293,1	1 327,4	1 373,4

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden

Anslag (Mnkr)	Budget 2024	Budget 2025	Budget 2026	Budget 2027
Gymnasieskola	277,1	290,2	302,0	310,8
Vuxenutbildning	31,0	32,1	33,2	34,9
Totalt anslag	308,1	322,2	335,3	345,6

Arbetsmarknads- och socialnämnden

Anslag (Mnkr)	Budget 2024	Budget 2025	Budget 2026	Budget 2027
Individ- och familjeomsorg	308,9	319,0	330,0	344,8
Totalt anslag	308,9	319,0	330,0	344,8

Äldre- och omsorgsnämnden

Anslag (Mnkr)	Budget 2024	Budget 2025	Budget 2026	Budget 2027
Omsorg om personer med funktionsnedsättning	320,0	328,5	337,9	348,0
Äldreomsorg	448,8	478,8	509,7	540,0
Totalt anslag	768,8	807,3	847,6	887,9

Kultur- och fritidsnämnden

Anslag (Mnkr)	Budget 2024	Budget 2025	Budget 2026	Budget 2027
Bibliotek, kultur och fritid (inklusive fritidsgårdar)	131,9	142,8	147,0	151,7
Totalt anslag	131,9	142,8	147,0	151,7

Byggnadsnämnden

Anslag (Mnkr)	Budget 2024	Budget 2025	Budget 2026	Budget 2027
Bygglövsverksamhet	9,8	10,1	10,3	10,7
Totalt anslag	9,8	10,1	10,3	10,7

Kommunstyrelsen

Anslag (Mnkr)	Budget 2024	Budget 2025	Budget 2026	Budget 2027
Samhällsbyggnad	197,7	204,5	211,8	219,6
Gemensam verksamhet	262,2	269,2	276,9	285,1
Politisk verksamhet	33,5	34,4	35,3	36,4
Totalt anslag	493,3	508,0	524,0	541,1

Investeringar

I enlighet med kommunens investeringspolicy, reviderad genom beslut i kommunfullmäktige 2021-06-15, fastställs investeringsprogrammet genom beslut i kommunfullmäktige i juni respektive november årligen.

Uppdaterat investeringsprogram för perioden 2023–2035 fastställs i kommunfullmäktige i juni 2023.

Det totala investeringsprogrammet innebär ett investeringsåtagande om 3 920 mnkr för kommunen och 4 252 mnkr för kommunkoncernen (inklusive Tyresö bostäder AB).

Av den totala budgeten avser 515 mnkr samlingsanslag, som i hög grad avser återinvestering i befintliga anläggningar för att upprätthålla dagens funktioner. Avskrivningar och framtida driftskostnader för dessa kräver ingen, eller marginell, ökning av verksamheternas driftsbudget.

100 mnkr av den totala budgeten avser en ram som ger möjligheten för kommunstyrelsen att fatta beslut mellan programbesluten i kommunfullmäktige. Denna budgetpost kommer aldrig ge något reellt utfall utan syftar till att ge handlingsutrymme för en smidig administrativ hantering. Beslut inom denna ram redovisas inom aktuellt projekt i samband med nästkommande beslutstillfälle för investeringsprogrammet.

I investeringsprogrammets totalsumma ingår även mark inköpt för exploatering, till ett värde om 27 mnkr, där avsikten är att på sikt sälja marken.

I programmet finns utrymme för inköp till markreserv om 100 mnkr. I denna plan finns inget specifikt objekt planerat. Däremot finns det några platser där kommunen vill kunna genomföra ett köp om marken skulle bli tillgänglig för köp. Budgeten syftar till att ha handlingsberedskap att kunna genomföra köp om möjligheten uppstår.

Totalt omfattar programmet i sin helhet 3 693 mnkr som på sikt kommer innebära framtida avskrivningar och internränta för kommunens olika verksamheter. Av dessa avser 997 mnkr exploateringsprojekt som till stor del kommer att finansieras av exploateringsbidrag, anslutningsavgifter för VA, gatukostnadsersättningar och markförsäljningar.

I bilaga 3 presenteras investeringsprogrammet: anslagsnivåer för olika ändamål, projekt som utgår från programmet samt nya och utökade projekt inom programmet.

Bilaga 1: Uppföljning

Kommunens verksamhet och ekonomi följs upp kontinuerligt. Det är viktigt för att se att den förda politiken får genomslagskraft och att resurser används effektivt. Uppföljningen ligger även till grund för planeringen framåt, liksom för beslut om åtgärder och eventuella omprioriteringar när något inte leder dit det ska.

Kommunfullmäktige ansvarar för kommunens övergripande och långsiktiga styrning genom att ange övergripande mål, inriktning och omfattning i kommunplanen. Kommunstyrelsen verkställer kommunfullmäktiges beslut och ska dessutom utöva tillsyn över nämnder och bolag. Det är kommunstyrelsen som fastställer formerna för hur verksamheter och ekonomi ska följas upp och rapporteras. Kommunstyrelsens uppföljning till fullmäktige sker genom delårsrapporter och årsredovisning. Delårsrapporterna upprättas var fjärde månad per den 30 april och den 31 augusti. De ska innehålla utfall och ekonomiska prognoser för drifts- och investeringsbudget samt redovisa måluppfyllelse och följa upp risker. Årsredovisning görs vid varje årsskifte.

Nämnderna är ansvariga för sina verksamheter och ska följa upp sin verksamhet och ekonomi i tillräcklig omfattning. Nämnderna ska lämna delårsrapport var fjärde månad per den 30 april och den 31 augusti och en verksamhetsberättelse vid årets slut. Delårsrapporten ska innehålla utfall, ekonomiska prognoser, bedömning av måluppfyllelse och uppföljning av risker. Den ska även innehålla förslag på åtgärder som nämnden avser vidta vid avvikelser och status på uppdrag.

Förutom att bidra till de övergripande kommunala målen ska nämnderna säkerställa att de uppfyller de krav som ställs genom lagstiftning och andra styrdokument. Uppföljning och analys baseras på egenkontroll, riskhantering och avvikelshantering. Nämndernas delårsrapporter och verksamhetsberättelser beslutas i nämnden och rapporteras därefter till kommunstyrelsen och kommunfullmäktige.

Nämnderna ska även, förutom att leverera delårsbokslut och årsberättelse också göra en månadsuppföljning de månader som anges i årshjulet. Om någon nämnd bedömer att målen inte kommer att uppfyllas ska de rapportera risker, avvikelser och åtgärder till kommunstyrelsen, så snart det är möjligt.

Bolagsstyrelsen är ansvarig för sin verksamhet. Bolagen ska lämna delårsrapport per 30 april och 31 augusti med uppföljning av mål, investeringar och risker. Årsredovisning lämnas efter årets slut. Bolagen ska i samband med årsredovisning lämna en redogörelse för hur det kommunala ändamålet uppfyllts. Även bolaget rapporterar månatligen enligt samma struktur som nämnderna ovan.

Nämnderna ska årligen se över sina taxor och avgifter i syfte att avgiftsintäkterna ska bidra till verksamheternas finanser.

För att läsa mer om processen för att styra, planera och följa upp verksamheten se [Tyresö kommuns plan för styrning, planering och uppföljning](https://tyreso.se) (tyreso.se).

Uppföljning av mål

Mål: Medarbetare i Tyresö kommunkoncern är motiverade och delaktiga i kommunens utveckling.

En samlad bedömning för målområdet görs vid årsredovisningen utifrån indikatorerna nedan, vid delåret följs endast indikator ett och två upp.

Indikatorer	2024
1. Nämnders/förvaltningars/kontors/stabers/koncerns målpuppfyllelse.	Grön: Fyra eller fler noder är gröna, inga röda. Gult: Alla kombinationer som inte är röda eller gröna. Röd: Tre eller fler av noderna är röda. Vilka som ingår i redovisningen redogörs för under rubriken "uppföljning verksamhet" nedan.
2. Kommunkoncernens sjukfrånvaro (rullande 12).	Minska jämfört med 2022, följs upp vid delår
3. Frisktalerna ska öka	Förbättras jämfört med 2022
4. Resultat i medarbetarundersökningen. Svarsfrekvensen Hållbart medarbetarengagemang (HME) Organisatorisk och social arbetsmiljö (OSA)	Förbättras relaterat till 2023. Följs upp vid årsredovisningen Hög (80 procent) i hela organisationen HME ska öka och vara bland de 25 procent bästa jämfört andra (81 procent 2021) OSA ska bibehållas eller öka från senaste mätning

Variationer i resultaten ska synliggöras och förklaras samt om möjligt redovisas på ålder och kön.

Målområde 2: Kvalitetsförbättringar skapar vi tillsammans, hela tiden

En samlad bedömning för målområdet görs vid årsredovisningen utifrån indikatorerna nedan, vid delår följs endast indikator ett:

Indikatorer	2024
1. Nämnders/förvaltningars/kontors/stabers/koncerns målpuppfyllelse.	Grön: Fyra eller fler noder är gröna, inga röda. Gult: Alla kombinationer som inte är röda eller gröna. Röd: Tre eller fler av noderna är röda. Vilka som ingår i redovisningen redogörs för under rubriken "uppföljning verksamhet" nedan.
2. Delaktighetsindex i KKiK**	Bibehålla eller öka jämfört med 2023
3. Tyresö kommuns resultat i KKiK**	Positiv trend utifrån SKR:s bedömningskriterier

**Kommunens Kvalitet i Korthet, KKiK – SKRs sammanställning av nyckeltal som har ambitionen att i ett övergripande perspektiv beskriva kommunens kvalitet och möjliggör jämförelse med andra kommuner.

Bilaga 1: Uppföljning

Variationer i resultaten ska synliggöras och förklaras samt om möjligt redovisas på ålder och kön.

Mål: Tyresö kommun levererar bra välfärdstjänster för de som bor, verkar och vistas här, nu och i framtiden.

En samlad bedömning för målområdet görs vid årsredovisningen utifrån indikatorerna nedan, vid delåret följs endast indikator ett och två, egna servicemätningar upp.

Indikatorer	2024
1 Nämnders/förvaltningars/kontors/stabers/bolagets måluppfyllelse	Grön: Fyra eller fler noder är gröna, inga röda. Gult: Alla kombinationer som inte är röda eller gröna. Röd: tre eller fler av noderna är röda. Vilka som ingår i redovisningen redogörs för under rubriken "uppföljning verksamhet" nedan
2. Samlad bedömning av SCB:s medborgarundersökning och egna servicemätningar	Bibehålla eller öka andel positiva svar jämfört med 2023
3. Företagsklimat, totalt NKI	Förbättras jämfört med 2023
4. Ungdomars trygghet, Stockholmsenkät och elevenkät	Förbättras jämfört 2023
5. Trygghet i samhället, öppna jämförelser	Bibehålla eller öka andel positiva svar jämfört med 2023

Variationer i resultaten ska synliggöras och förklaras samt om möjligt redovisas på ålder och kön.

Mål: Tyresö kommuns inköp, investeringar och resursanvändning är kostnadseffektiv och balanserad.

En samlad bedömning görs utifrån indikatorerna nedan:

Indikatorer	2024
1. Alla förvaltningar och kontor bedrivs med tilldelade resurser och bolagens verksamheter bedrivs enligt budget.	Grön: Fyra eller fler noder är gröna, inga röda. Gult: Alla kombinationer som inte är röda eller gröna. Röd: Tre eller fler av noderna är röda. Vilka som ingår i redovisningen redogörs för under rubriken "uppföljning verksamhet" nedan. För samhällsbyggnadskontoret bedöms kontorets ekonomiska resultat exklusive förgäveskostnader.
2. Samlat resultat för kommunens förvaltningar och kontor är i enlighet med tilldelade resurser.	Dock gäller att målet som helhet ska bedömas grönt om det samlade överskottet för kontor och förvaltningar överstiger 1 procent av budgetramen.

För information om uppföljning av finansiella mål, se målområde ekonomi.

Mål: Hållbarhetsmål

Indikatorer	2024
1. Nämnders/förvaltningars/kontors/stabers/bolagets måltuppfyllelse	Grön: Fyra eller fler noder är gröna, inga röda. Gult: Alla kombinationer som inte är röda eller gröna. Röd: Tre eller fler av noderna är röda. Vilka som ingår i redovisningen redogörs för under rubriken "uppföljning verksamhet" nedan
2. Uppnå ett nettonollsläpp av territoriella växthusgaser från Tyresö 2030	I enlighet med ambition
3. Kommunkoncernens fordon och transporter är fossilfria 2025	I enlighet med ambition
4. Hållbarhetsredovisning i förhållande till målen inom Agenda 2030.	I enlighet med ambition

Uppföljning verksamhet:

Följande gör enskilda rapporteringar vilket utgör underlag för bedömning av måltuppfyllelse månadsvis:

1. Barn- och utbildningsförvaltningen: förskola, grundskola, gymnasieskola, vuxenutbildning
2. Äldre- och omsorgsförvaltningen: äldreomsorg, omsorg om personer med funktionsnedsättning
3. Arbetsmarknads- och socialförvaltningen: individ- och familjeomsorg, arbete och integration
4. Kultur- och fritidsförvaltningen: bibliotek, kultur, fritid och fritidsgårdar
5. Kommunstyrelsen - staberna och stöd- och servicekontoret
6. Samhällsbyggnadskontoret inklusive bygglovsverksamheten
7. Tyresö Bostäder (ingår inte i vissa indikatorer inom målområde ekonomi)

Bilaga 2: Finansiella sammanställningar

Resultaträkning, kassaflödesrapport och balansräkning (miljoner kronor)

DRIFTSREDOVISNING	Bokslut 2022	Budget 2023	Prognos 2023	Budget 2024	Plan 2025	Plan 2026	Plan 2027
Förskola	-330,3	-357,0	-356,0	-372,2	-382,1	-394,3	-408,8
Grundskola	-804,7	-831,8	-833,1	-888,6	-910,9	-933,1	-964,6
Individ- och familjeomsorg	-273,6	-300,6	-292,0	-308,9	-319,0	-330,0	-344,8
Omsorg om personer med funktionsnedsättning	-269,4	-304,1	-299,4	-320,0	-328,5	-337,9	-348,0
Äldreomsorg	-402,8	-407,5	-414,9	-448,8	-478,8	-509,7	-540,0
Gymnasieskola	-246,3	-257,8	-257,8	-277,1	-290,2	-302,0	-310,8
Vuxenutbildning	-27,6	-29,0	-29,0	-31,0	-32,1	-33,2	-34,9
Bibliotek, kultur, fritid och fritidsgårdar	-115,5	-130,6	-121,9	-131,9	-142,8	-147,0	-151,7
Samhällsbyggnad	-197,4	-168,9	-182,6	-197,7	-204,5	-211,8	-219,6
Bygglovsverksamhet	-12,5	-9,3	-8,9	-9,8	-10,1	-10,3	-10,7
Gemensam verksamhet	-228,1	-258,1	-239,1	-262,2	-269,2	-276,9	-285,1
Politisk verksamhet	-29,4	-31,7	-31,7	-33,5	-34,4	-35,3	-36,4
Besparingsbehov	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-4,6	0,0
Summa verksamhetsområden	-2 937,6	-3 086,4	-3 066,4	-3 281,5	-3 402,6	-3 526,3	-3 655,2
Finansförvaltning (brutto)							
Pensionsutbetalningar	-57,0	-60,8	-61,6	-65,3	-65,2	-65,8	-67,2
Semesterlöneskuld	0,1	-1,0	-1,0	-1,0	-1,0	-1,0	-1,0
Pensionsavsättning	3,9	-38,5	-49,5	-27,7	98,5	104,0	89,4
Statsbidrag maxtaxa	10,9	10,8	10,8	10,8	10,0	9,2	8,4
Internränta	26,8	40,9	36,0	71,5	70,6	69,7	59,0
Exploateringsvinster	16,3	8,5	19,5	16,7	0,0	0,0	0,0
Simhall	-19,3	-16,1	-18,1	-18,9	-19,0	-19,1	-19,3
Gatukostnadsersättning och exploate- ringsbidrag	33,0	45,0	60,1	0,0	56,7	18,9	18,0
Demografibuffert	-8,0	-5,0	-3,0	-5,0	-5,0	-5,0	-5,0
Övrigt	10,7	0,0	0,2	0,0	0,0	0,0	0,0
Summa finansförvaltning	17,5	-16,2	-6,7	-19,0	145,7	110,9	82,3
Verksamhetens nettokostnader	-2 920,2	-3 102,6	-3 073,1	-3 300,5	-3 256,8	-3 415,4	-3 572,9

Bilaga 2: Finansiella sammanställningar

DRIFTSREDOVISNING	Bokslut 2022	Budget 2023	Prognos 2023	Budget 2024	Plan 2025	Plan 2026	Plan 2027
Skatteintäkter, statsbidrag och utjämningsystem							
Skatteintäkter	2 749,6	2 833,9	2 847,9	2 990,3	3 107,3	3 232,2	3 384,6
Generella statsbidrag och utjämnin	361,1	314,1	338,6	354,8	337,1	324,6	302,4
Summa skatteintäkter, statsbidrag och utjämningsystem	3 110,7	3 147,9	3 186,5	3 345,1	3 444,4	3 556,9	3 687,0
Finansiella intäkter	11,6	8,4	9,7	8,4	8,4	8,4	8,4
Finansiella kostnader	-17,1	-53,2	-58,6	-74,8	-52,2	-65,9	-83,2
Årets resultat	185,0	0,6	64,5	-21,8	143,9	84,0	39,4
% av skatter och statsbidrag	5,9	0,0	2,0	-0,7	4,2	2,4	1,1

KASSAFLÖDESRAPPORT	Bokslut 2022	Budget 2023	Prognos 2023	Budget 2024	Plan 2025	Plan 2026	Plan 2027
Den löpande verksamheten	257,7	259,3	417,7	399,7	303,2	250,0	260,0
Årets resultat	185,0	0,6	64,5	-21,8	143,9	84,0	39,4
Avskrivningar	153,6	148,3	152,0	157,9	165,7	175,0	181,4
Ökning pensionsavsättning	20,0	100,4	104,3	155,0	2,1	-4,4	13,7
Ökning semester- och övertidsskuld	-0,1	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
Exploateringsintäkter	-45,0	-8,5	22,6	45,7	-3,0	-5,6	24,6
Förändring av skatteskuld/fordran	-99,5	17,4	73,3	61,8	-6,5	0,0	0,0
Övrigt	43,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Investeringsverksamheten	-410,0	-380,0	-550,0	-550,0	-550,0	-555,0	-300,0
Investeringar	-410,0	-380,0	-550,0	-550,0	-550,0	-555,0	-300,0
Finansieringsverksamheten	50,0	120,0	115,0	130,0	250,0	295,0	25,0
Ökning av långfristiga skulder	50,0	120,0	115,0	130,0	250,0	295,0	25,0
Minskning av långfristiga skulder	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Årets kassaflöde	-102,3	-0,7	-17,3		3,2	-10,0	-15,0
Likvida medel vid årets början	220,7	99,5	118,4	101,1	80,8	84,0	74,0
Likvida medel vid årets slut	118,4	98,9	101,1	80,8	84,0	74,0	59,0
Förändring av likvida medel	-102,3	-0,7	-17,3	-20,3	3,2	-10,0	-15,0

Bilaga 2: Finansiella sammanställningar

BALANSRÄKNING	Bokslut 2022	Budget 2023	Prognos 2023	Budget 2024	Plan 2025	Plan 2026	Plan 2027
Tillgångar							
Anläggningstillgångar	3 960,1	4 625,9	4 358,1	4 750,2	5 134,5	5 514,5	5 633,1
Omsättningstillgångar	493,6	347,1	476,3	456,0	459,2	449,2	434,2
varav kassa, bank	118,4	99,7	101,1	80,8	84,0	74,0	59,0
Summa tillgångar	4 453,7	4 973,1	4 834,4	5 206,1	5 593,6	5 963,7	6 067,4
Skulder							
Eget kapital	1 852,1	1 599,5	1 916,6	1 894,8	2 038,7	2 122,7	2 162,1
Avsättningar	427,2	431,2	532,5	688,5	691,7	688,3	703,0
Långfristiga skulder	1 365,8	1 950,6	1 480,8	1 610,8	1 860,8	2 155,8	2 180,8
Kortfristiga skulder	808,6	991,8	904,5	1 012,0	1 002,5	996,9	1 021,5
Summa eget kapital, avsättningar och skulder	4 453,7	4 973,1	4 834,4	5 206,1	5 593,6	5 963,7	6 067,4
Pensionsförpliktelser intjänade före 1998	674,0	679,1	679,0	686,6	652,0	617,0	587,3
Avsättningar (inkl löneskatt) enl Kpa	426,9	501,0	531,3	686,3	688,4	684,1	697,7
Förändring pensionsavsättning	20,0	100,4	104,3	155,0	2,1	-4,4	13,7
Soliditet, % ¹	26,5	18,5	25,6	23,2	24,8	25,2	26,0

¹ Soliditet exklusive pensionsförpliktelser intjänade före 1998

Bilaga 3: Investeringsprogram

Investeringsprogram, belopp i miljoner kronor beslut i KF 2022-11-25

Investeringar	Total budget enligt KF beslut nov. 2022	Nya och ändrade beslut KF juni 2023	Total budget enligt KF beslut slut juni 2023	Ack utfall t.o.m 2022-12-31	Prognos utfall 2023	Plan 2024	Plan 2025	Plan 2026	Plan 2027-2035	Kommande behov ännu ej beslutat
Exploateringsprojekt										
Östra Tyresö*	231,0	30,8	261,8	176,5	-24,7	18,1	66,2	55,0	-29,3	36,7
Norra Tyresö Centrum	334,5	1,2	335,7	49,4	84,5	98,4	74,0	3,2	26,3	208,3
Wättinge	246,0	0,0	246,0	27,9	18,1	42,6	46,5	29,5	81,4	212,4
Trollbäcken Centrumstråk	12,0	0,0	12,0	0,0	0,0	0,0	3,0	3,0	6,0	0,0
Övriga Exploateringar	124,8	16,8	141,6	39,9	19,8	5,8	27,4	20,0	48,8	0,0
Infrastrukturprojekt										
Infrastrukturprojekt	362,8	-59,1	304,1	71,2	94,8	65,5	-1,7	8,4	82,4	803,2
Lokaler och anläggningar										
Alla verksamheter	1 619,4	252,8	1 872,2	364,4	247,9	482,2	399,6	242,4	144,0	472,0
Samlingsanslag										
Kommunstyrelsen, taxefinansierat	104,0	29,0	133,0	7,4	17,0	35,0	35,0	35,0	35,0	0,0
Kommunstyrelsen, skattefinansierat	247,5	97,5	345,0	36,2	82,5	87,5	87,5	87,5	87,5	0,0
Kultur- och fritidsnämnden	9,0	3,0	12,0	0,3	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	0,0
Barn- och utbildningsnämnden	40,0	-20,0	20,0	11,8	1,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Anslag till KS förfogande										
Mindre investeringar	20,0	-15,0	5,0	0,0	5,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
KS, beslut mellan programbeslut	100,0	0,0	100,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	100,0	0,0
Kompletteringar efter projektavslut	3,0	1,0	4,0	0,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	0,0
Inköp av mark										
Inköpt mark för planerad exploatering	25,8	1,2	27,1	27,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Markreserv	100,0	0,0	100,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	100,0	0,0
Summa skattefinansierat	3 380,9	310,2	3 691,6	785,4	521,3	785,6	661,5	452,9	651,0	1 732,5
Summa taxefinansierat	199,0	29,0	228,0	26,8	28,6	54,0	80,0	35,0	35,0	0,0
Totalt investeringsprogram	3 579,9	339,2	3 919,6	812,2	549,9	839,6	741,5	487,9	686,0	1 732,5
TYBO totalt	206,4	125,6	332,0	0,0	80,0	31,5	31,5	31,5	157,5	2 184,9
Totalt Koncernen	3 786,3	464,8	4 251,6	812,2	629,9	871,1	773,0	519,4	843,5	3 917,4

*Utgifter och inkomster avseende framtida etapper i utveckling av Östra Tyresö baseras på tidiga schablonbedömningar och kommer att uppdateras i kommande investeringsprogram

Ärenden som utgår ur investeringsprogrammet

Område	Investeringar	Utgår med anledning av	Budget KF 2022	Prognos 2023	Avvikelse
Exploateringsprojekt					
Övriga exploateringar	Strandängarna Spänger	Slutredovisad 2023	18,0	20,6	-2,6
Övriga exploateringar	Sopsug NTC, Etapp 1	Slutredovisad 2022	2,5	2,5	0,0
Infrastrukturprojekt					
Park	Södra Fornuddsparken	Slutredovisad 2023	17,3	16,3	1,0
Summa skattefinansierat			35,3	36,9	-1,6
Summa taxefinansierat			2,5	2,5	0,0
Totalt program			37,8	39,4	-1,6

Beslut om nya och justerade investeringar

Område	Investeringar	Justering netto	Kommentar
Exploateringsprojekt			
Östra Tyresö	Fasanvägen (etapp 13)	Ökat	Ny budgetkalkyl, ursprunglig budget beslutades 2018
Östra Tyresö	Raksta (etapp 8)	Minskat	Uppräkning av VA-avgifter och gatukostnadsersättning
Östra Tyresö	Tegelbruksvägen (etapp 11)	Minskat	Uppräkning av VA-avgifter och gatukostnadsersättning
Norra Tyresö Centrum	Järnet 7	Ökat	Uppdaterad kalkyl för åtagande vid Järnet 7
Övriga exploateringar	Bollmorabacken	Ökat	Utökad budget till följd av stigande entreprenadpriser och ändrad omfattning
Infrastrukturprojekt			
Vägar och gator	Bäverbäcken infra	Minskat	Utökad Trafikbidrag
Gång- och cykelväg	GC Fornuddsvägen	Ökat	Uppdaterad budgetkalkyl inför projektets genomförande
Parker	Wättinge Södra dagvattendamm	Ökat	Utökad budget till följd av stigande materialpriser och ändrad omfattning
Lokaler och anläggningar			
Kultur- och fritidsnämnden/ Barn- och utbildningsnämnden	Njupkärr idrottshall	Nytt	Ny idrottshall och bollplan vid Njupkärrs skola
Barn- och utbildningsnämnden	Renovering Kumla skola	Ökat	Enligt beslut i kommunstyrelsen 2023-04-04
Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden	Gymnasiets kök	Ökat	Enligt beslut i kommunstyrelsen 2023-02-21
Kultur- och fritidsnämnden	Utökad ridhusyta	Nytt	Enligt beslut i kommunstyrelsen 2023-05-09
Anslag till nämnder och kommunstyrelsen			
Barn- och utbildningsnämnden		Minskat	Anslaget "Funktionsprogram i lärmiljö i skolor" utgår fr o m 2023
Kommunstyrelsen förfogande	IT och mindre investeringar	Oförändrat	Från 2024 sammanfogas "Mindre investeringar" till "IT och småinvesteringar"
Mark för exploateringar		Ökat	Förändring av utgifter hänförliga till markförsäljning
Markreserv	Strategiska markinköp	Minskat	Justerat budgetutrymme för inköp av mark under KS förfogande
Tyresö Bostäder		Ökat	Utökad budget för reinvestering

Bilaga 4: Prövning av barnets bästa vid framtagande av kommunplan och budget

Bakgrund

FN:s konvention om barnets rättigheter som ratificerades 1990 blev svensk lag, barnrättslagen, den 1 januari 2020. Lagen innebär att barnets bästa ska prövas innan olika beslut fattas, och att medborgarna har rätt att överklaga beslut med hänvisning till den nya lagen.

Detta dokument innehåller en barnkonsekvensanalys, det vill säga en analys av hur beslutet om kommunplan påverkar barn samt en beskrivning av hur barns behov och barns rättigheter har beaktats i arbetet med kommunplanen. Den har tagits fram i enlighet med SKR:s skrifter "Prövning av barnets bästa, Ett verktyg för styrning och ledning" [7585-619-3.pdf](#) (skr.se) samt [Barnets rättigheter i budgetprocessen](#) (skr.se) och Tyresö kommuns riktlinje "För barnets rättigheter i Tyresö kommun".

Barnets rättigheter

Barnkonventionen innehåller 54 artiklar som alla tillsammans utgör en helhet. Fyra av artiklarna utgör de grundläggande och vägledande principerna som alltid ska beaktas vid frågor som rör barn. Det handlar om barnets rätt till icke-diskriminering (artikel 2), barnets rätt att få sitt bästa prövat (artikel 3), barnets rätt till liv, överlevnad och utveckling (artikel 6) samt barnets rätt att komma till tals (artikel 12).

Kommunplanen och barn

Kommunplanen är kommunens viktigaste styrdokument. Det är ett politiskt dokument som fastställs av kommunfullmäktige och ett uttryck för hur de folkvalda vill att kommunens verksamhet ska bedrivas.

I kommunplanen fastställs målen och riktningen för kommunens kommande arbete, samt hur arbetet ska finansieras – kommunens budget. Hur kommunen och dess bolag bedrivs påverkar barn på olika sätt. Kommunplanen innehåller åtgärder som är särskilt riktade mot barn, men i det stora hela är dokumentets inriktning att beskriva hur kommunen avser att arbeta och använda resurserna för att skapa mesta möjliga värde för de som bor, verkar och vistas i Tyresö kommun idag och i framtiden.

Kommunplanens mål strävar mot att nå kommunens vision och FN:s mål i Agenda 2030. Agenda 2030 målen finns integrerade i kommunplanens mål, och dessa är i samklang med barnkonventionens intentioner. På detta sätt beaktas primärt artikel 6: barnets rätt till liv, överlevnad och utveckling, men genom det även övriga delar av barnkonventionen.

I arbetet med att ta fram kommunplanen har frågorna om barns behov varit en integrerad del av alla de avvägningar som gjorts och frågor som lyfts. Mer än hälften av kommunens verksamhet och budget är inriktad på verksamhet för barn. Genom att kommunen tillämpar en demografisk resursfördelningsmodell, där anslagen anpassas till antalet medborgare i de åldersklasser som är viktiga för den aktuella verksamheten, säkras en god tilldelning av resurser för de verksamheter som arbetar med barn. I det politiska arbetet är verksamhet för barn ett fokusområde, vilket innebär att verksamheten prioriteras i tilldelning av ytterligare resurser.

Kommunplanen är ett dokument på hög abstraktionsnivå. Artikel 12 i barnkonventionen uttrycker att barn har rätt att höras i alla frågor som rör barnet, samtidigt som barnets ålder och mognad ska beaktas när det hörs. Kommunens bedömning är också att det är svårare att höra barns åsikter i abstrakta frågor och att det blir enklare när frågan är konkret.

Kommunens verksamhet och barn

Barn möter kommunen på väldigt många olika sätt. Kommunen har ett stort antal verksamheter som är direkt riktade mot barn och deras behov. Förskola, grundskola och gymnasium är helt inriktade på barn. Kultur- och fritidsförvaltningen har fokus på barn och unga, även om verksamheten även riktar sig mot vuxna. Inom individ- och familjeomsorgen finns ett arbete för att stödja barn som befinner sig i utsatta situationer. En del av omsorgen om personer med funktionsnedsättning är inriktad särskilt mot barn. Även de verksamheter som inte direkt riktar sig mot barn har en indirekt påverkan på barn.

Kommunplanens mål

I kommunplanen finns fyra målområden, och inom varje område finns mål. De styr mot att all verksamhet i kommunen har ansvar för att ta barn och deras bästa i beaktande vid frågor som rör barn, i enlighet med barnkonventionens artiklar. Kommunplanens mål är kommungemensamma och innebär att nämnder och förvaltningar samverkar för att nå dem.

Samtliga artiklar inom barnkonventionen kan tas i beaktande inom varje målområde, men i denna prövning anges några av de som är mest framträdande inom respektive målområde.

Målområde: Motiverade medarbetare hos Sveriges bästa offentliga arbetsgivare

Mål: Medarbetare i Tyresö kommunkoncern är motiverade och delaktiga i kommunens utveckling.

Målet syftar till att ha medarbetare som vill vara med och utveckla samhällsuppdraget. Genom att medarbetarna är motiverade vill kommunen skapa en bättre verksamhet för Tyresöborna. Särskilt viktigt för barn är att de kommunala medarbetare de möter är motiverade och engagerade. I verksamhet som är fokuserad på barn får målet just denna betydelse: när medarbetarna är motiverade och engagerade får barnen det bästa stödet.

Barnkonventionen: Medarbetare som utvecklar verksamheten tillsammans med Tyresöborna skapar utrymme för barn att komma till tals (artikel 12) och bidrar även till barnets rätt till icke-diskriminering (artikel 2).

Målområde: Kvalitetsförbättringar skapar vi tillsammans, hela tiden

Mål: Tyresö kommun driver en verksamhet med god kvalitet.

Även arbetet med kvalitetsförbättringar syftar till att skapa en bättre verksamhet för Tyresöborna. I verksamheter med inriktning på barn innebär kvalitetsförbättringar en bättre verksamhet just för barn.

Barnkonventionen: Målet strävar främst mot barnets rätt till liv, överlevnad och utveckling (artikel 6) och barnets rätt att komma till tals (artikel 12), samt skolans uppgift att utveckla barnet (artikel 29).

Målområde: Tyresö kommun levererar bra välfärdstjänster som skapar goda livsvillkor – här finns plats för alla.

Mål: Tyresö kommun levererar bra välfärdstjänster för de som bor, verkar och vistas här, nu och i framtiden.

Detta mål syftar till att säkra att kommunens verksamhet når de Tyresöbor som behöver den och att medborgarna är nöjda med det som de erbjuds. Målet lyfter även ansvaret för alla individer. I ett barnperspektiv blir det viktigt att alla barn och unga har rätt till förskola och skola. De barn som behöver särskilt stöd i skolan, inom omsorgen om personer med funktionsnedsättning eller stöd genom individ- och familjeomsorgen, ska få det. Den fritidsverksamhet som bedrivs av kommunen eller med stöd av kommunen ska vara öppen för alla barn och unga.

Barnkonventionen: Målet strävar främst mot barnets rätt till icke-diskriminering (artikel 2), barnets rätt att få sitt bästa provat (artikel 3), barnets rätt till liv, överlevnad och utveckling (artikel 6), barnets rätt att komma till tals (artikel 12), barn med funktionsnedsättnings rätt till fullvärdigt och anständigt liv (artikel 23), barns rätt till social trygghet (artikel 26), barnets rätt till skälig levnadsstandard (artikel 27), samt barns rätt till utbildning (28).

Målområde: Hållbar ekonomi – kostnadseffektiv, balanserad, och cirkulär

Mål: Tyresö kommuns inköp, investeringar och resursanvändning sker inom den cirkulära ekonomins villkor – kostnadseffektiv, balanserad och klimatneutral.

Målet är inriktat mot att det ska finnas en balans i kommunens verksamhet över tid. En del av den balansen är att de ekonomiska resurserna är begränsade. Målet lyfter även fram att jordens resurser är begränsade. Därför ska inte kommunens ekonomi bara vara i balans med sig själv utan den ska vara i balans med den värld vi lever – den ska fungera på den cirkulära ekonomins villkor och vara klimatneutral.

Att ha en ekonomi i balans är viktigt för en kommun och dess medborgare. När kommunen tappar kontroll över ekonomin innebär det risker för smärtsamma åtgärder och nedskärningar i verksamheten. Sådana situationer kan ha negativa konsekvenser för medborgare och därmed också för barn. I det dagliga arbetet med att hålla kommunens ekonomi i balans fattas en mängd beslut – några av dessa kommer att innebära effekter för barn. Därför är det viktigt att kommunen har som policy att en prövning av barnets bästa ska genomföras inför alla sådana beslut för att tydliggöra vilka effekter beslutet kan få för barn.

Mål: Hållbarhetsmål

Att kommunens ekonomi ska vara klimatneutral och fungera på den cirkulära ekonomins villkor är kopplat till det arbete som pågår genom FN:s klimatarbete utifrån Parisavtalet för att motverka klimatförändringar. Detta är ett mål som i högsta grad påverkar barn. För de som är barn i dag kommer klimatförändringarna sannolikt vara en faktor som påverkar hela deras liv. Därför är även detta mål viktigt för barn – inte för det de får från kommunen idag men för att det syftar till att ge dem en så bra framtid som möjligt.

Barnkonventionen: Målen riktar sig främst mot barnets rätt att få sitt bästa prövat (artikel 3), barnets rätt till liv, överlevnad och utveckling (artikel 6).

Budget

I skriften om [Barnets rättigheter i budgetprocessen](#) (skr.se) lyfts fyra prioriterade områden att ta i beaktande. Nedan redogörs för dem och hur Tyresö kommun arbetar med dem:

1. Sättet att lägga budget inkluderar både de fyra grundläggande principerna i konventionen: artikel 2, 3.1, 6 och 12 och budgetprinciperna: effektivitet, verkningsgrad, rättvisa, transparens och hållbarhet.
2. Arbetet med att kontinuerligt utvärdera hur olika förslag på åtgärder påverkar olika grupper av barn och säkra att beslutad budget leder till bästa möjliga resultat för störst antal barn. Särskild hänsyn ska tas till barn som lever i sårbara situationer.
3. Jobba för att budgetprocessen är transparent så att det blir synligt vilka prioriteringar som görs.
4. Resursförändringar innebär inte en försämring av den befintliga nivån när det gäller barnets rätt till ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter. (I en ekonomisk kris får nedskärningar övervägas endast om barn är den grupp som påverkas minst negativt. Särskilt gäller det barn i sårbara situationer).

I kommunplanen tilldelas kommunens nämnder anslag för att bedriva den verksamhet de ansvarar för. Huvuddelen av budgeten fördelas genom en process som är skapad för att säkra att nämndernas anslag är tillräckliga över tid. För att säkra detta finns en demografisk fördelningsmodell som är beskriven i kommunplanen. I modellen ingår att nämnderna får kompensation för pris- och lönehöjningar.

Tyresö kommun ska ha en god ekonomisk hushållning som syftar till att säkra ekonomisk stabilitet över tid. Målresultatet ligger på 2,0 procent överskott över mandatperioden. Målresultatet ger en indikation om eventuellt budgetutrymme efter kompensation för demografi samt pris- och lönehöjningar.

Kommunens ekonomi påverkas av det som händer i omvärlden. Hösten 2022 lämnade Riksbanken besked om att styrräntan höjs med en procentenhet. Riksbanken planerar ytterligare höjningar av styrräntan för att trycka upp priset på pengar för att dämpa inflationen. Inflationen innebär även att kostnaderna för kommuner riskerar att öka och att det blir svårare att klara av alla de utmaningar som skolan, vården, omsorgen och andra delar av vårt välfärdssystem ställs inför. Detta påverkar även kommunens pensionskostnader.

För att möta de utmaningar kommunen står inför och samtidigt bibehålla ekonomisk stabilitet, har ett antal strategier tagits fram för att effektivisera verksamheten. Strategierna bygger på att bibehålla eller förbättra leveransen på grunduppdraget, kvaliteten, medarbetarengagemanget och samtidigt bedriva verksamheten inom ekonomins ramar. Planerad effektivisering av verksamheterna bedöms inte ge några negativa konsekvenser för barnets bästa.

Kommunplanens tillämpning och uppföljning ur ett barnperspektiv

Kommunplanen är ett ramdokument som anger riktningen för kommunens arbete. Utifrån kommunplanen tar nämnderna fram nämndplaner som vidare beskriver nämndernas arbete. Utifrån nämndplanerna utformar förvaltningen verksamheten. I hela denna process fattas ett stort antal beslut.

Många beslut har direkt påverkan på barn. Andra beslut har indirekt påverkan på barn eller ingen påverkan alls. Tyresö kommuns riktlinje "För barnets rättigheter i Tyresö kommun" skapar förutsättningar för ett systematiskt arbete med att stärka barns rättigheter och säkerställer att rättigheterna kommer Tyresös barn och unga tillgodo. I riktlinjen framgår att:

- Chefer ska ansvara för att i sin verksamhetsplanering (verksamhetsplan och budget) synliggöra barnrättsperspektivet och tillämpa rättigheterna i verksamheten.
- Beslut och åtgärder som rör barn ska prövas, följas upp och utvärderas utifrån ett barnrättsperspektiv. Vid beslut ska beaktas att barn i behov av särskilt stöd inte får påverkas.
- För alla formella beslut som fattas ska en prövning av barnets bästa genomföras. I prövningen ska det beskrivas hur beslutet påverkar barn och hur barnets bästa har beaktats. I fall där påverkan är direkt för barn ska barnen om möjligt få uttrycka sin uppfattning i frågan.

Det finns alltså en process som säkrar att barnets bästa kommer att prövas i de följdbeslut som fattas med utgångspunkt i kommunplanen

För att utvärdera och följa upp hur kommunplanens intentioner och prioriteringar påverkat barn görs ett Barnbokslut inom ramen för ordinarie årsredovisning..

Sammanfattning

Det är hela kommunens ansvar att bidra till att barn och unga som bor, verkar och vistas i kommunen idag och i framtiden får sina rättigheter tillgodosedda. Därför är barns rättigheter inte en fråga för en eller några nämnder, utan ett helhetsansvar. I de nämnder och verksamheter där medarbetarna möter barn i sin vardag får barnkonventionen ett ännu mer konkret uttryck och en mer direkt påverkan på verksamheten.

Bilaga 5: Riskhantering

All verksamhet innefattar ett visst mått av osäkerhet och risk. Riskhantering handlar om att identifiera, analysera och utarbeta strategier för att möta risker som kan hindra eller hota verksamheten från att nå sina mål. Riskhantering används som ett instrument i det kontinuerliga förbättringsarbetet men behöver även göras när en verksamhet planerar en förändring. Till exempel vid införandet av ett nytt verksamhetssystem används riskhantering för att bedöma om nyttan av förändringen överväger riskerna. Det finns även lagkrav som styr arbetet med riskhantering, som arbetsmiljölagen och dataskyddsförordningen (GDPR). Riskhantering är en integrerad del i Tyresö kommuns arbete med mål och uppföljning. Det övergripande syftet med kommunens riskhantering är att:

- säkerställa kommunens målpuppfyllelse och framtida utveckling
- säkerställa att krav i lagar, föreskrifter, riktlinjer och övriga regelverk och styrdokument efterlevs
- förebygga skada på liv, hälsa, miljö och egendom.

Riskhanteringen sker i fyra steg:

Identifiera risker: Att identifiera risker är att försöka förutse hinder som gör att vi inte kan nå våra mål. En bra utgångspunkt för detta är en analys av styrkor och svagheter, hot och möjligheter samt tidigare utfall i förhållande till uppsatta mål.

Värdera risker: Att värdera risker är att försöka förutse hur sannolikt är det att risken inträffar och vilken konsekvens det får om det inträffar. Bedömningen sker utifrån skalan 1–5, där högre värde innebär högre sannolikhet eller konsekvens. Det högsta sammantagna riskvärdet är 25.

Sannolikhet (S) 1-5

Konsekvens (K) 1-5

RISK = S * K d.v.s. 1-25

Hantera risker: För de största riskerna (>15) ska det sedan tas fram åtgärder och handlingsplaner för att minimera riskerna (det kan givetvis göras för risker <15 också). I nämndplanerna tas de risker med högre riskvärde än 15 upp, riskvärdet kan skrivas i parantes efter risken. Nämnderna beslutar om riskhanteringsplan i respektive nämndplan med åtgärder för att minimera riskerna. Att genomföra aktiviteter enligt framtagen handlingsplan är ett ständigt pågående arbete för att hantera risker.

Följa upp risker: När risker följs upp så markeras rött, gult och grönt beroende på hur väl den handlingsplan som finns framtagen följs. Om handlingsplan inte finns framtagen ska det i kommentarsfältet anges datum då handlingsplanen är färdigställd.

Inför delårsuppföljning görs en uppföljning och revidering av risker (se punkt 1-3). Om en ny risk med riskvärde som överstiger 15 identifieras tas den också upp i uppföljningen. Om en risk som funnits med minskat till under 15 tas denna bort och en kommentar om vilken risk som tagits bort och varför görs. Nämnden följer upp risker tre gånger per år, i delårsrapporterna och i verksamhetsberättelsen. I verksamhetsberättelsen efter årets slut görs en samlad redovisning av åtgärder och kontrollinsatser.

I februari 2023 antogs en reviderad riktlinje för riskhantering. Revideringarna tog avstamp i de förbättringsförslag som revisionen inkommit med samt vad som framkommit i kommunens eget utvecklingsarbete. Den finns att läsa i sin helhet [här](#).

Bilaga 6: Program för uppföljning av privata och kommunala utförare

Kommunfullmäktige ska för varje mandatperiod anta ett program med mål och riktlinjer för sådana kommunala angelägenheter som utförs av privata utförare. I programmet ska det också anges hur fullmäktiges mål och riktlinjer ska följas upp och hur allmänhetens insyn ska tillgodoses. Detta infördes enligt kommunallagen från den 1 januari 2015 och regleras i 5 kap 3 § i nya kommunallagen.

Programmet omfattar verksamheter som tydligt riktar sig till och rör invånarna. Det kan handla om såväl hela verksamheter (till exempel särskilda boenden för äldre), som delar av en verksamhet med stor betydelse för invånaren/brukaren (till exempel måltidsverksamhet och lokalvård i skolan).

Programmet omfattar inte fristående förskolor och skolor eftersom de är egna huvudmän för verksamheten och inte upphandlad verksamhet utan reglerad genom tillståndsgivning.

Programmet gäller specifikt när verksamheter upphandlas, men innehåller även strategier för den egna verksamheten, om den agerar i konkurrens med privata utförare.

Mål och uppdrag

Fristående och oberoende granskningar av nämndernas verksamheter ska bidra till kvalitetsutveckling så att medborgarna är nöjda med, och har god nytta av, den verksamhet som kommunen ansvarar för. Kommunstyrelsens granskningar av verksamheter innebär inte någon inskränkning i nämndernas huvudansvar för uppföljning.

Kommunfullmäktige uppdrar varje nämnd att, med utgångspunkt i detta program, ansvara för att säkerställa att utförare (oavsett driftsform) inom nämndens ansvarsområde bedriver verksamheten enligt:

- De lagar, förordningar och föreskrifter som gäller eller kan komma att gälla.
- De mål och riktlinjer som kommunfullmäktige och nämnd har fastställt.

Kommunfullmäktige uppdrar åt äldre- och omsorgsnämnden samt arbetsmarknads- och socialnämnden att:

- Årligen fastställa en övergripande plan för granskningar av verksamhet i både privat och kommunal regi.
- Granskningen genomförs av ett fristående granskningsorgan i kommunen i syfte att bidra till att kvaliteten i verksamheterna säkras och utvecklas.

Kommunfullmäktige uppdrar åt nämnderna att:

- Utforma uppdrag till verksamheter i kommunal regi som säkerställer att verksamheten bedrivs enligt gällande författningar och de mål och riktlinjer som kommunfullmäktige och nämnd fastställer. Här avses i första hand kommunala verksamheter som agerar i konkurrens med privata utförare.
- I nämndplan reglera på vilket sätt avtal för privata utförare och uppdrag för kommunal regi ska följas upp.

Riktlinjer

Uppföljning och kontroll av verksamhet som genom avtal lämnats över till privata utförare ska prioriteras och särskilt inriktas på medborgarfokus, säkerhet och risker för ekonomiska oegentligheter.

Kontroll- och uppföljningsarbete av verksamhet som bedrivs i egen regi ska utformas på liknande sätt som för privata utförare.

Information ska lämnas om samtliga utförare, för att underlätta medborgarnas val när enskilda kan välja mellan olika utförare av den kommunala nämndens tjänster. Informationen ska beskriva deras verksamhet och kvalitet och finnas tillgänglig på kommunens webbplats och på andra sätt som bedöms lämpliga utifrån målgruppen.

Avtal ska utformas på så sätt att verksamheten hos de privata utförarna kvalitetsmässigt bedrivs i enlighet med kommunens krav. Kraven ska vara tydliga, relevanta och tillräckliga. Det ska tydligt framgå hur samverkan mellan beställaren och utföraren ska genomföras och hur brister i verksamheten ska hanteras. Den kommunala huvudmannens möjligheter att besluta om sanktioner eller häva ett avtal ska vara tydligt reglerat i avtal.

Rätt till insyn

Varje nämnd ska i avtal med privata utförare tillförsäkra sig information som gör det möjligt att ge allmänheten insyn i den verksamhet som lämnats över till en privat utförare. Utföraren ska kunna lämna information när kommunen begär det. Utförarens skyldigheter att lämna uppgifter begränsas till att omfatta sådant som kan lämnas utan omfattande merarbete eller inte strider mot lag eller annan författning eller inte anses utgöra företagshemligheter enligt lag.

I avtalen ska det säkras att utföraren biträder kommunen vid uppföljning och utvärdering av verksamheten, lämnar nödvändiga statistikuppgifter och rapporterar in nödvändiga övriga uppgifter.

Bilaga 7: Förteckning över kommungemensamma styrdokument

Nedan redovisas Tyresö kommuns övergripande styrdokument som är gemensamma för kommunens samtliga verksamheter. De dokument som har reviderats eller tillkommit sedan förra årets kommunplan är markerade med fetstil.

Policyer

- Policy för fakturerings- och kravverksamhet (KS 2005)
- Finanspolicy (KF 2021)
- Inköps- och upphandlingspolicy (KF 2016)
- Arbetsmiljöpolicy inklusive handlingsplaner (KF 2021)
- Personalpolicy (KF 2008)
- **Likabehandlingspolicy (KF 2022)**
- Pensionspolicy (KF 2015)
- Kommunikationspolicy (2015)
- Riskhanterings- och försäkringspolicy (KF 2011)
- Informationssäkerhetspolicy (KF 2021)
- Energipolicy (KF 2014)
- Gatukostnadspolicy (KF 2018)
- Integrationsstrategi (KF 2018)
- Integritetspolicy (KF 2018)
- Trafikstrategi för Tyresö kommun (KF 2019)
- Strategi för Tyresös parker och närmiljö (KF 2019)
- Investeringspolicy (KF 2021)
- Strategi för brottsförebyggande arbete mot kriminalitet bland unga (KF 2021)
- Strategi för en attraktiv och väl gestaltad livsmiljö (KS 2021)
- Handelsstrategi (KF 2021)
- Strategi för Östra Tyresö (KF 2018)
- Måltidspolicy (KF 2021)
- **Pensionspolicy (KF 2022)**
- Kommunägda kulturfastigheter (KS 2021)

Planer

- **Kommunstyrelsens nämndplan 2023 (KS 2023)**
- **Nämnd- och förvaltningsplan för arbetsmarknads- och socialnämnden 2023 (ASN 2023)**
- **Nämnd- och förvaltningsplan för gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden 2023 (GVN 2023)**
- **Nämnd- och förvaltningsplan för barn- och utbildningsnämnden 2023 (BUN 2023)**
- **Nämnd- och förvaltningsplan för byggnadsnämnden 2023 (BN 2023)**
- **Nämnd- och förvaltningsplan för kultur- och fritidsnämnden 2023 (KFN 2023)**
- **Nämnd- och förvaltningsplan för äldre- och omsorgsnämnden 2023 (ÄON 2023)**
- Tyresö kommuns plan för styrning, planering och uppföljning (KF 2022)
- Biblioteksplan 2020-2024 (KF 2019)
- **Översiktsplan för Tyresö kommun (KF 2022)**
- Energiplan (KF 2016)
- **Klimatplan (KF 2022)**
- Klimat- och energistrategi (KF 2016)
- Energieffektiviseringsstrategi (KF 2016)
- Dagvattenhanteringsplan (KF 2011)
- **Kommunplan 2023–2026 med budget för 2023 (KF 2022)**
- **Tyresö kommuns övergripande nödvattenplan (KS 2022)**
- Handlingsplan för trygghet och säkerhet i Tyresö kommun 2019 -2022 (KF 2019)
- **Våldsförebyggande handlingsplan för Tyresö kommuns grundskolor, gymnasium och vuxenutbildning (KF 2022)**
- Handlingsplan för näringslivsarbetet 2016-2018 (KS 2016)
- Handlingsplan mot våldsbejakande extremism (KF 2016)
- Lokalförsörjningsplan 2020-2032 (KS 2020)
- Plan för turism och besöksnäringen i Tyresö kommun 2018–2020 (KS 2018)

Bilaga 7: Förteckning över kommungemensamma styrdokument

- Kommunövergripande dokumenthanteringsplan för styrande och stödjande processer (KS 2018) Övergripande pandemiplan för Tyresö kommun (Kdir 2020)
- **Tillgänglighetsplan med aktiviteter för 2023 (KS 2022)**
- Avfallsplan 2030 (KF 2021)
- Handlingsplan för suicidprevention (KS 2021)
- Trafikplan parkering och mobilitet (KS 2021)
- **Trafik och framkomlighetsplan (KF 2022)**
- Trafiksäkerhetsplan (KS2021)
- Cykelplan (KS2021)
- **Likabehandlingsplan för Tyresö kommun 2022-2024 (KF 2022)**
- **Anläggning- och lokalförsörjningsplan 2023-2035 (KS 2023)**
- Funktionsprogram för Tyresös framtida skolor (KS 2022)
- **Viltförvaltningsplan för det kommunala markinnehavet i Tyresö kommun (KS 2022)**

Reglementen och delegationer

- **Gemensamt reglemente för samtliga nämnder (KF 2023)**
- Reglemente för valnämnden (KF 2019)
- Revisionsreglemente (KF 2006)
- Reglemente för kommunstyrelsen (KF 2021)
- Reglemente för arbetsmarknads- och socialnämnden (KF 2019)
- Reglemente för barn- och utbildningsnämnden (KF 2018)
- Reglemente för byggnadsnämnden (KF 2018)
- Reglemente för gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden (KF 2018)
- Reglemente för kultur- och fritidsnämnden (KF 2018)
- Reglemente för krisledningsnämnden (KF 2018)
- Reglemente för äldre- och omsorgsnämnden (KF 2018)
- Reglemente för Södertörns överförmyndarnämnd (KF 2021)
- **Förbundsordning för Södertörns miljö och hälsoskyddsförbund (KF 2022)**
- Förbundsordning för Södertörns brandförsvärsförbund (KF 2021)

- Förbundsordning för Samordningsförbundet Östra Södertörn (KF 2013)
- Reglemente för attest och kontroll av ekonomiska transaktioner (KF 2021)
- Arbetsordning för kommunfullmäktige (KF 2020)
- Arbetsordning för kommunala pensionärsrådet (KS 2019)
- Arbetsordning för kommunala funktionshindersrådet (KS 2019)
- Arbetsordning för kommunledningsutskottet (KS 2020)
- Arbetsordning för stadsbyggnadsutskottet (KS 2020)
- Arbetsordning för hållbarhetsutskottet (KS 2023)
- **Kommunstyrelsens delegationsordning (KS 2023)**
- **Bestämmelser om arvoden och ersättningar till förtroendevalda (KF 2022)**
- Bestämmelser om omställningsstöd och pension för förtroendevalda (KF 2018)
- Bestämmelser om kommunalt partistöd (KF 2018)
- Bestämmelser för bidrag till politiska ungdomsförbund (KF 2018)
- **Bolagsordning för Tyresö bostäder AB (KF 2021)**
- **Ägardirektiv till Tyresö bostäder AB och dess dotterbolag (KF 2022)**
- **Bemyndigande att teckna kommunens firma, disponera konton för ekonomiska transaktioner m.m. (KS 2023)**

Riktlinjer och föreskrifter

- **Riktlinje distansnärvaro vid politiska sammanträden (2023)**
- **Riktlinje för trygghetspunkter i Tyresö kommun (KS 2023)**
- **Arbetsplatsriktlinjer för Tyresö kommun (Kdir 2022)**
- **Arbetsplatsriktlinjer för kommunhuset (Kdir 2022)**
- **Riktlinje för riskhantering (KF 2023)**
- **Riktlinjer för uthyrning av kommunala anläggningar och lokaler fastställs. (KF 2023)**

Bilaga 7: Förteckning över kommungemensamma styrdokument

- Lokala ordningsföreskrifter för Tyresö kommun (KF 2018)
- Lokala hälsoskyddsföreskrifter (KF 2011)
- Renhållningsordning – avfallsföreskrifter i Tyresö kommun (KF 2018)
- Riktlinjer enligt alkohollagen (KS 2014)
- Riktlinjer för synpunktshantering (Kdir 2014)
- Riktlinjer för närbarhet och bemötande i Tyresö kommun (Kdir 2013)
- Inköps- och upphandlingsriktlinjer (KS 2016)
- Rutin för direktupphandling (Kdir 2014)
- Riktlinje för uppföljning och utvärdering av upphandlade avtal i Tyresö kommun (KS 2012)
- Riktlinje för sponsring (KS 2011)
- Riktlinje för tjänsteresor (KS 2014)
- Riktlinjer för bisysslor (Kdir 2012)
- Riktlinjer för användning av sociala medier (Kdir 2017)
- Riktlinje för distansarbete (2021 Kdir)
- Riktlinjer för inventarieförteckning och stölskyddsmärkning i Tyresö kommuns verksamheter (Kdir 2017)
- Tillgänglighetshandbok (KF 2012)
- Riktlinjer vid klotter och liknande skadegörelse (KS 2013)
- Tyresö kommuns riktlinjer för hantering av e-post
- Riktlinjer för systematiskt brandskyddsarbete (Kdir 2017)
- Riktlinjer i händelse av oljeutsläpp till havs (KS 2020)
- Riskhantering – gemensamma rutiner för Tyresö kommun (Kdir 2016)
- Riktlinjer för internationellt samarbete (KF 2015)
- Riktlinje för konstnärlig gestaltning av offentliga byggnader och allmänna platser (KS 2014)
- Politisk beslutsprocess för detaljplaner (KF 2015)
- Riktlinjer för markanvisningsavtal (KF 2015)
- Riktlinjer för exploateringsavtal (KF 2015)
- Riktlinjer mot mutor och jäv (KF 2015)
- Riktlinjer för hantering av pensionspolicy och omställningsinsatser för förtroendevalda (KS 2015)
- Riktlinjer för lokalförsörjning (KF 2017)
- Riktlinjer för bostadsförsörjning (KF 2017)
- Riktlinjer för fördelning av arbetsmiljöuppgifter (Kdir 2018)
- Riktlinjer för chefs- och ledaruppdraget (KS 2017)
- Instruktion för kommundirektören (KS 2017)
- Riktlinjer för ekonomihandboken (Kdir 2017)
- Rutin för styrdokument i Tyresö kommun (Kdir 2017)
- Kommunövergripande rutiner för hantering av riktade statsbidrag (KS 2019)
- Kvalitetsledningsmodell (Kdir 2017)
- Modell för värdeskapande processer (Kdir 2017)
- Instruktioner vid olaga vistelse på kommunal mark (Kdir 2017)
- Rutin för polisanmälan inom Tyresö kommuns verksamheter (Kdir 2020)
- Riktlinje för arkiv- och informationsförvaltning (KF 2019)
- Rutin för arkiv- och informationsförvaltning (Kdir 2020)
- Riktlinjer för säkerhetsinstallationer (KS 2019)
- **Riktlinjer för säkerhetsskydd i Tyresö kommun (KS 2022)**
- **Riktlinje för Tyresö kommun i händelse av höjd beredskap eller krig (KS 2022)**
- Riktlinje för projektarbete (Kdir 2019)
- Masshanteringsstrategi för Östra Tyresö (KS 2019)
- Riktlinjer för representation och uppvaktning (Kdir 2019)
- Riktlinjer för uthyrning av tillfälliga genomgångsbostäder till nyanlända (KF 2019)
- Riktlinjer för nationella minoriteters rättigheter i Tyresö kommun (KS 2019)
- Riktlinjer för god ekonomisk hushållning (KF 2020)
- Riktlinjer för resultatenheter (KS 2020)
- Riktlinje för barnets rättigheter i Tyresö kommun (Kdir 2020)
- Riktlinjer tillgänglig information
- Riktlinjer för säkerhetsorganisation (KF 2021)
- Riktlinje för digitalisering (Kdir 2020)
- Riktlinje för hantering av allvarlig eller extraordinär händelse (Kdir 2021)

- **Riktlinjer för dagvattenhantering**
- Teknisk handbok (KS 2015)
- **Riktlinje för bevarande av elektroniskt undertecknade handlingar (KF 2022)**

Styrdokument som upphört sedan förra årets kommunplan

- Anläggnings- och lokalförsörjningsplan 2022–2034 (KS 2022)
- Riktlinjer för kollektivt omhändertagande i värmestugor (KS 2017)
- Riktlinjer för säkerhetsskydd i Tyresö kommun (KS 2019)
- Styrprocess 2.0 för förtroendevalda och medarbetare (KF 2011)
- Ägardirektiv till Tyresö bostäder AB och dess dotterbolag (KF 2021)
- Bemyndigande att teckna kommunens firma, disponera konton för ekonomiska transaktioner m.m. (KS 2022)
- Riktlinjer för riskhantering och internkontroll (KF 2013)
- Riktlinjer för uthyrning av skollokaler till föreningslivet, privatpersoner och företag (KS 2015)
- Riktlinje för uthyrning av kommunala lokaler (Kdir 2019)
- Riktlinjer för tillfällig övernattnig i skollokaler och liknande i Tyresö kommuns verksamheter (Kdir 2017)
- Nämnd- och förvaltningsplan 2022 (KS 2022)
- Arbetsordning för beredningen för medborgardialog och integration (KS 2018)

Bilaga 8: Sammanställning av taxor och avgifter

Beslut om taxor och avgifter

Taxa/avgift	Beslut	Indexreglering	Gäller från och med	Förvaltning
Egenavgift för familjerådgivning	2014-11-27 (KF)	Indexering mot prisbasbelopp	2015-01-01	Arbetsmarknads- och socialförvaltningen
Egenavgift för vuxna vid stöd- och omvårdnadsboende inom individ- och familjeomsorgen	2021-12-16 (KF)	Indexering mot prisbasbelopp	2021-12-21	Arbetsmarknads- och socialförvaltningen
Taxa för provisorisk dödsboförvaltning och gravsättning	2022-06-21 (KF)	Indexering mot prisbasbelopp	2023-01-01	Arbetsmarknads- och socialförvaltningen
Förskole- och fritidshemsavgifter			Styrs av nationell maxtaxa	Barn- och utbildningsförvaltningen
Avgift för fritidsklubb	2011-04-14 (KF)	Nej	2011-08-01	Barn- och utbildningsförvaltningen
Avgift för ansökan om godkännande av enskild huvudman att bedriva fristående förskola och fristående fritidshem	2021-11-25 (KF)	Nej	2021-12-02	Barn- och utbildningsförvaltningen
Taxa för bygglov, plan och geografisk information	2023-04-20 (KF)	Ja	2024-01-01	Kommunstyrelseförvaltningen
Taxa för upplåtelse av allmän plats, byggetableringar, ute-serveringar med mera	2014-06-17 (KF)	Nej	2014-07-01	Kommunstyrelseförvaltningen
Felparkeringsavgift	2013-05-16 (KF)	Nej	2013-07-01	Kommunstyrelseförvaltningen
Kontrollavgifter (kommunens fastighetsmark)	2013-05-16 (KF)	Nej	2013-07-01	Kommunstyrelseförvaltningen
Avgift för trafikanordningsplan (TA-plan) och avgift för schakt-tillstånd	2022-06-21 (KF)	Nej	2022-07-01	Kommunstyrelseförvaltningen
Vitesgrund gällande schakt- och trafikanordningsplan	2017-05-30 (KS)	Nej	2017-07-01	Kommunstyrelseförvaltningen
Taxa för Tyresö kommuns allmänna vatten- och avlopps-anläggning	2023-03-30 (KF)	Ja	2023-04-01	Kommunstyrelseförvaltningen
Avfallstaxa	2022-06-21 (KF)	Ja – mot avfallsindex	2023-01-01	Kommunstyrelseförvaltningen
Vigsel, av- och ombokningsavgift, vigselavgift för ej folkbokförda i Tyresö	2012-11-27 (KS)	Nej	2012-11-27	Kommunstyrelseförvaltningen
Kopieringstaxa	2022-08-25 (KF)	Nej	2023-01-01	Kommunstyrelseförvaltningen
Avgift för kommunal begravningsförrättare	2020-01-07 (KS)	Nej	2020-02-01	Kommunstyrelseförvaltningen
Avgift för kommunal begravningsförrättare	2020-01-07 (KS)	Nej	2020-02-01	Kommunstyrelseförvaltningen

Taxa/Avgift	Beslut	Indexreglering	Gäller från och med	Förvaltning
Bibliotekstaxa	2020-11-19 (KF)	Nej	2021-01-01	Kultur- och fritidsförvaltningen
Kulturskolans avgifter	2016-06-16 (KF)	Ja – mot prisindex för kommunal verksamhet (PKV)	2017-01-01	Kultur- och fritidsförvaltningen
Taxor och avgifter för lokaler och anläggningar	2023-04-20 (KF)	Ja – mot prisindex för kommunal verksamhet (PKV)	Bilaga 1 från 2023-07-01	Kultur- och fritidsförvaltningen
Taxor för teknikerservice	2019-06-13 (KF)	Ja – mot prisindex för kommunal verksamhet (PKV)	2021-01-01	Kultur- och fritidsförvaltningen
Taxa inom omsorgen om äldre och personer med funktionsnedsättning	2020-11-19 (KF)	Indexering mot prisbasbelopp	2021-01-01	Äldre- och omsorgsförvaltningen

Beslut om taxor och avgifter för Södertörns miljö- och hälsoskyddsförbund

I nedan tabell visas taxor inom Södertörns miljö- och hälsoskyddsförbunds verksamhet. Indexreglering sker genom årlig uppdatering i samtliga medlemskommuner senast oktober varje år.

Taxa/Avgift	Beslut	Gäller från och med
1. Prövning och tillsyn enligt miljöbalken	20 december 2022 (KF)	2023-01-01
2. Arbete enligt alkohollagen samt lag om tobak och liknande produkter	20 december 2022 (KF)	2023-01-01
3. Offentlig kontroll inom livsmedelsområdet	20 december 2022 (KF)	2023-01-01
4. Offentlig kontroll av animaliska biprodukter	20 december 2022 (KF)	2023-01-01
5. Kontroll enligt lagen om handel med receptfria läkemedel	20 december 2022 (KF)	2023-01-01
6. Tillsyn enligt lagen om sprängämnesprekursorer	20 december 2022 (KF)	2023-01-01
7. Tillsyn enligt strålskyddslagen	20 december 2022 (KF)	2023-01-01
8. Kopiering offentliga handlingar	2009	2009-06-01
9. Verksamhet enligt lagen om internationella hot mot människors hälsa.	20 december 2022 (KF)	2023-01-01

Beslut om taxor och avgifter för Södertörns brandförsvärsförbund

Taxa/avgift för rengöring (sotning) och brandskyddskontroll beslutades 9 september 2021 (KF). Taxan uppdateras årligen enligt av SKL publicerat "sotningsindex". Nuvarande taxa gäller från och med 2021-10-01.

Följande tre taxor/avgifter indexregleras årligen baserad på en sammanvägning av medlings-institutets publicerade löneutveckling sektorsvis (80 procent) och konsument-prisindex (20 procent). Taxa för brandskyddskontroll och taxa för sotning revideras årligen av brandförsvärs-förbundet.

1. Avgift för tillsyn enligt lag om skydd mot olyckor (LSO).
2. Avgift för tillsyn enligt lag om brandfarliga och explosiva varor (LBE).
3. Avgift för tillstånd enligt lag om brandfarliga och explosiva varor.

Bilaga 9: Styrprocessens årshjul 2024

Kommunstyrelsen, kommunfullmäktige och nämnder följer nedanstående kalendarium.¹

Januari

- Årlig utredning, arbetsmiljö 2024 genomförs

Februari

- Verksamhetsberättelser avseende 2023 antas i respektive nämnd
- Strategidag kommunplan 2025

Mars

- Strategidag kommunplan 2025

April

- Årsredovisningen och verksamhetsberättelser 2023 behandlas i kommunstyrelsen och kommunfullmäktige
- Nämnder och kommunstyrelsen behandlar månadsrapporter för mars 2024
- Årlig översyn av taxor och avgifter 2025

Maj

- Delårsuppföljning 1 avseende 2024 antas i respektive nämnd
- Strategidag kommunplan 2025

Juni

- Delårsuppföljning 1 avseende 2024 behandlas i kommunstyrelsen och kommunfullmäktige
- Kommunfullmäktige fastställer kommunplan 2025 med budget för kommande år
- Bolagen gör en treårig bolagsplan 2025

September

- Delårsuppföljning 2 avseende 2024 behandlas i nämnderna

Oktober

- Delårsuppföljning 2 avseende 2024 behandlas i kommunstyrelsen och kommunfullmäktige
- Nämnderna och kommunstyrelsen beslutar om nämndplan 2025

November

- Nämnder och kommunstyrelsen behandlar månadsrapporter för oktober 2024
- Kommunfullmäktige fastställer eventuell revidering av kommunplan 2025
- Nämnd- och bolagsplaner 2025 redovisas i kommunstyrelsen och kommunfullmäktige

